

MASTERPLAN RECREATIE & TOERISME VELUWEZOOM

september 2016

Samengesteld door de gezamenlijke toeristische partners in gemeente Rheden

INHOUD

0. SAMENVATTING		3
1. NAAR EEN MASTERPLAN RECREATIE & TOERISME		4
2. VERKENNING		5
2.1 Bestemming Veluwezoom / gemeente Rheden		
2.2 Cijfers		
2.3 Visitor journey – ontdekking Rheden		
3. OPGAVEN		23
3.1 Profileren Veluwezoom		
3.2 Gastheerschap versterken		
3.3 Betere spreiding van bezoekers; fysiek en in tijd		
3.4 Ruimte voor innovaties		
3.5 Kwaliteit gebied versterken		
4. ORGANISATIE & FINANCIËN		34
4.1 Huidige structuur		
4.2 Organisatie Masterplan		
4.3 Financiën Masterplan		
5. UITVOERINGSAGENDA		41
Bijlage 1. Processtappen Masterplan recreatie & toerisme		49
Bijlage 2. Inbreng consultatie 6 juni 2016		
Bijlage 3. Bronnen		
Colofon		

0. SAMENVATTING

Toerisme is een belangrijke economische sector in de gemeente Rheden. Het zorgt voor werkgelegenheid en het aantal voorzieningen als wandel- en fietspaden en winkels. De vrijetijdseconomie draagt bij aan een aantrekkelijke gemeente om te wonen en te bezoeken.

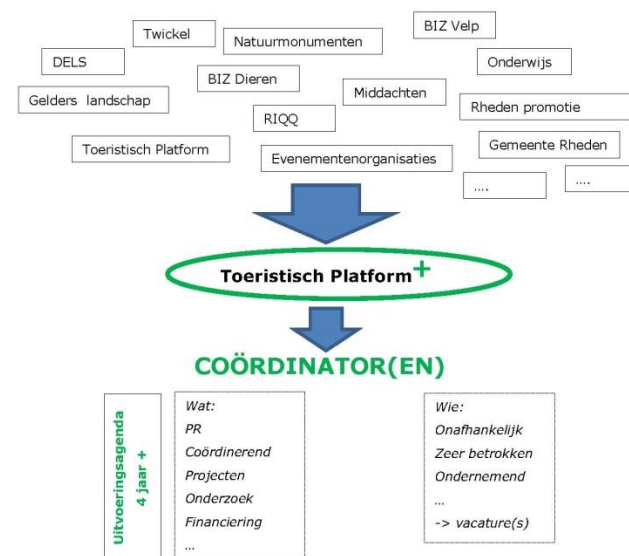
Het gaat goed met het toerisme in gemeente Rheden. Zo'n 2 miljoen dagjesmensen recreëren jaarlijks in ons gebied, er zijn circa 100.000 overnachtingen en de bezoekerservaringen zijn positief. Ongeveer 5% van de werkgelegenheid is verbonden aan toerisme. Dat willen we natuurlijk graag zo houden. Met achteroverleunen bereik je dat niet. Daarom heeft gemeente Rheden het initiatief genomen om samen met de toeristische partners in het gebied een Masterplan recreatie & toerisme op te stellen.

In het Masterplan staan de belangrijkste opgaven op het gebied van toerisme voor de gemeente Rheden beschreven en hoe we denken deze aan te pakken. Prioriteit wordt gegeven aan opgaven 1 t/m 4.

1. Het eenduidig toeristisch profileren van ons gebied als Veluwezoom. Dit is een sterk merk wat breder uitgedragen kan worden zowel online als offline.
2. Zorgen voor een goede en actuele informatievoorziening op een zodanige manier dat de bezoeker goed een gastvrij verblijf ervaart en graag terugkomt.
3. Graag zorgen we voor een betere verspreiding van bezoekers door het natuurgebied, de dorpen en de IJssel. En een betere spreiding door het jaar heen. Er zijn genoeg bezoekers, wel is de druk op plekken zoals rondom de Posbank regelmatig te hoog. Dit gaat ten koste van de natuurbeleving en brengt onder andere parkeerproblematiek met zich mee.
4. De tijd mist bij ondernemingen en organisaties om de vele ideeën en projecten uit te voeren en continue aandacht te besteden aan promotie. De behoefte aan uitvoeringskracht is groot. We werken toe naar een antwoord op de vraag hoe je dit organiseert en financiert.
5. Ruimte voor innovaties.
6. Kwaliteit gebied versterken.

Bij het masterplan hoort een uitvoeringsagenda waarin de concrete projecten en activiteiten voor de komende jaren benoemd worden. Het is niet zo dat gemeente Rheden dit alles gaat uitvoeren, we zoeken nadrukkelijk samenwerking en gezamenlijke verantwoordelijkheid in en met partners in onze gemeente.

De komende tijd wordt een nieuwe organisatie vormgegeven. Hierin staan de toeristische coördinatoren centraal, zij zorgen voor de 'extra handen' in de uitvoering en promotie van de Veluwezoom. Aansturing gebeurt door het Toeristisch Platform+, waarin vertegenwoordiging is van het bestuur van het Toeristisch Platform Veluwezoom, de ondernemersverenigingen van de dorpen, terreinbeheerders, evenementenorganisaties, onderwijs en gemeente Rheden.

Ondertussen ligt de uitvoering niet stil. Waar mogelijk worden ook nieuwe projecten en activiteiten die passen bij de hoofdopgaven en draagvlak hebben in het gebied al opgepakt.

1. NAAR EEN MASTERPLAN RECRATIE & TOERISME

Gemeente Rheden is een prachtige gemeente. Gelegen in het overgangsgebied van hooggelegen bossen en heidevelden en rivier de IJssel; de Veluwezoom. In de nabijheid van steden, goed bereikbaar via de weg en spoor. Een aantrekkelijke gemeente om te wonen, te werken en te recreëren.

De Veluwezoom heeft een lange geschiedenis in toerisme. De rijke lieden van de 19^e eeuw ontdekten het gebied en ontwikkelden hun landhuizen met bijbehorende parken. De goeie burgerij volgde al snel en bouwde villa's in de dorpen. Daarna ontstond het ene na het andere pension waardoor een grote groep mensen in zijn vrije tijd kon 'genieten en verpozen' op de Veluwezoom. Zo transformeerde de agrarische gemeenschap geleidelijk naar een andere economie waar toerisme een belangrijk onderdeel van vormt. (naast de industrialisatie die ook in dit gebied voet aan de grond kreeg).

Er is nu een goed samenspel economie en natuur, landschap, erfgoed en woongenot. Dat willen we graag zo houden!

Met achteroverleunen bereik je dat niet. Daarom zetten vele organisaties, ondernemers en gemeente Rheden zich in voor versterking van natuur en landschap en het erfgoed.

Ook de vrijetijdseconomie willen we graag verder versterken. Een stimulans van de vrijetijdseconomie draagt bij aan de verdiencapaciteit van het gebied, de werkgelegenheid en het aantal voorzieningen als wandel- en fietspaden en winkels. Kortom: de vrijetijdseconomie draagt bij aan een aantrekkelijke gemeente om te wonen en te bezoeken. Daarvoor wordt dit masterplan recreatie & toerisme opgesteld.

Het doel van het masterplan is:

Aantrekkelijke omgeving voor bewoner en bezoeker waar het hele jaar door voldoende te beleven is en waardoor bedrijvigheid en werkgelegenheid in de branche behouden blijft en zelfs gaat groeien. Dit in goede balans met alle waarden die de gemeente bezit.

Het masterplan recreatie & toerisme bestaat uit twee delen die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

Strategie

Vanuit de politieke organisatie is er behoefte aan het vastleggen van een strategie. Om knelpunten die er zijn op te lossen, een oplossing te bedenken voor opgaven in het gebied en keuzes te maken in de ontwikkelingsrichting. Het geeft houvast voor inzet van de gemeente.

Uitvoeringsagenda

Vanuit de ondernemers/betrokkenen in toerisme in gemeente Rheden is er vooral behoefte aan actie: samen aan de slag met mooie projecten en de promotie van het gebied! Laten zien dat er wat gebeurt. De uitvoeringsagenda geeft hier invulling aan. Tegelijkertijd blijft de winkel natuurlijk gewoon open, lopende projecten en activiteiten gaan gewoon door. De gemeente levert hier inzet aan.

Proces

Het Masterplan recreatie & toerisme wordt opgesteld volgens een procesmatige aanpak. Dat betekent dat samen met de betrokkenen gewerkt wordt aan een plan. Het Masterplan recreatie & toerisme is dan ook te zien als gezamenlijk plan van de partners in de recreatief-toeristische sector in gemeente Rheden. Niet als een beleidsdocument vanuit gemeente Rheden. Gemeente Rheden is één van de partners.

Het proces is geleid door een procesmanager van gemeente Rheden met inhoudelijke ondersteuning. In het proces heeft een groot aantal partners een actieve rol gespeeld, onder andere: recreatieondernemers in dag- en verblijfsrecreatie, evenementenorganisaties, natuurterreinbeheerders, landgoederen, ondernemers in de dorpen, belangenorganisaties, betrokken inwoners, cultuurbedrijf RIQQ, onderwijsinstellingen en gemeente Rheden.

In bijlage 1 staat welke stappen in het proces doorlopen zijn.

2. VERKENNING

2.1 BESTEMMING VELUWEZOOM / GEMEENTE RHEDEN

Wat is het toeristisch profiel van de Veluwezoom / gemeente Rheden? Waarom komen de bezoekers naar dit gebied?

Veluwezoom

Het Nationaal park Veluwezoom is het oudste Nationale Park van Nederland. In 1930 heeft Vereniging Natuurmonumenten dit gebied bestempeld als Nationaal Park. Bekendst zijn de Posbank, Beekhuizen en de Onzalige Bossen. Geliefd door het uitgestrekte bosgebied, heidevelden, stuifzanden en sterke hoogteverschillen. Je hebt een goede kans om groter wild te zien: edelherten, wilde zwijnen en reeën. De kuddes Schotse Hooglanders, IJslandse paarden en schapen kom je zeker tegen. De Posbank is met 110 meter het hoogste punt van Nederland (buiten Zuid-Limburg). Vanaf de flanken en toppen van de Veluwezoom heb je prachtige panorama's over IJssel, Achterhoek en Veluwe. Beken en sprengen stromen vanaf de hoogte naar de IJssel. Schoon water dat als drinkwater ingezet wordt.

Ook al is het officiële Nationale Park duidelijk begrensd op (beleids)kaarten, voor de bezoeker en bewoners is dit niet zo van belang. Ook is de Veluwezoom groter dan het Nationaal Park en kent meerdere terreineigenaren. Het gevoel van het 'nationale park' begint eigenlijk al als je de deur uitloopt of de trein uitstapt: de stoep op door de straten van de dorpen, langs de IJssel, door het agrarisch gebied.

Erfgoed

De vele landgoederen, buitenplaatsen, villa's op de rand van de bossen en de IJssel geven veel waarde aan de beleving. Het meest bekende (maar niet complete) rijtje: Kastelen Middachten (De Steeg) en Biljoen-Beekhuizen (Velp) en de landgoederen Rhederoord (De Steeg), Rhederhof (Rheden), De Valkenberg (Rheden), Larenstein (Velp), Avegoor (Ellecom), Hof te Dieren (Dieren) en de Gelderse Toren (Spankeren). In Laag-Soeren is een (herbestemd) kuuroord van weleer. Gemeente Rheden is onderdeel van Gelders Arcadië, de landgoederenzone van de zuidelijke Veluwe.

Bekende schrijvers, schilders, kunstenaars en familieleden van de Oranje's waren en zijn frequent bezoeker van het gebied. Zij hebben hun sporen nagelaten in literatuur en schilderijen. Maar ook in parkaanleg (Petzold, Zocher), woningen (Rietveld) en in beelden als de Koningin Beatrix op de Fiets bij het Posbank Paviljoen en Simon Carmiggelt met zijn vrouw langs de IJssel in De Steeg. De Wereldoorlogen I en II en de Koude Oorlog hebben ook hun sporen achtergelaten en genieten belangstelling onder andere vanuit nazaten van geallieerden: een onderduikershol in het bos, onderduikadressen, de SS-spoorthal in Ellecom, plaatsen van schermutselingen, kazematten en de restanten van een Duitse radarpost op het hoogste punt van de gemeente Rheden.

IJssel – Apeldoorns kanaal

De IJssel wordt ook wel de 'mooiste rivier van Nederland' genoemd. Een rivier met een menselijke maat. Slingerend door het landschap, langs Hanzesteden, landgoederen en boerderijen. Prachtige natuur, die ook steeds meer ruimte krijgt en die goed te beleven is vanaf de fietspaden over de dijken en struinpaden door de uiterwaarden. De voormalige zandwinningsplassen van het Rhederlaag staan goed bekend om de watersport.

Het Apeldoorns Kanaal is één van de oudste kanalen van Nederland, het is met de hand gegraven.

De dorpen

De zeven dorpen hebben elk een eigen karakter. Van west naar oost: Velp, Rheden, De Steeg, Ellecom, Dieren, Spankeren en Laag-Soeren. In Velp, Rheden en Dieren kan je goed winkelen, een hapje eten en zijn er veel evenementen. Zo is Velp bekend om de Velleper Donderdagen, Rheden van het schaapscheerdersfeest. Dieren is landelijk bekend vanwege de Spelerij/Uitvinderij en de Gazellefabriek (die overigens zeer beperkt toegankelijk is). Culinair is het ook genieten, er zijn diverse goed aangeschreven horecazaken. Vanuit alle dorpen kan je goed de omgeving verkennen, zowel richting Veluwe als de landgoederen of de IJssel.

Steden om de hoek

Verschillende interessante steden liggen om de hoek. Arnhem en Nijmegen hebben een uitgebreid winkel- en uitgaansgebied, diverse musea en een groot cultureel aanbod. Hanzesteden Doesburg en Zutphen zijn ook binnen 15-30 minuten te bereiken. Het Openluchtmuseum, Burgers Zoo, Paleis 't Loo en het

Kröller Möller zijn attracties van formaat. Evenementen in de steden als Living Statues, Nijmeegse Vierdaagse en de Slag om Arnhem en ook specifiek evenementen in het Gelredome maken het plaatje compleet.

Unieke ervaringen

Beleving, dat is waar het om draait in de toeristische sector. Het benoemen van de bijzondere belevingen die je in gemeente Rheden kan ervaren, helpt bij de profilering van het gebied, de ontwikkelingsrichting en het benoemen van uitvoeringsprojecten.

In de marketing wordt de term USP's gebruikt, Unique Selling Points. In hoeverre onderstaande ervaringen echt uniek zijn, is te bediscussiëren en kan voor een ieder anders zijn. Wat wel vaststaat is dat dit aanbod aan belevingen de Veluwezoom interessant maken voor een bezoek.

- Oog in oog met een hert of wildzwijn, wildspotten (o.a. vanaf de Elsberg)
- Wandelen tussen de paarden (kudde IJslandse paarden)
- Posbank, mooiste top van Nederland (uitgeroepen door Wielrenbond), uitzicht tot in Duitsland, paarse heide in juli en augustus
- Hoogste punt van Nederland (buiten Zuid-Limburg); locatie Signaal Imbosch met 109.9 m +NAP
- Bergen en dalen
- Oneindige bossen met varens, sprookjesachtig
- Langlaufen
- Sleetje rijden Beekhuizenseweg
- Geasfalteerde weg over de Posbank, door de bossen: motorrijders, autotours, wielrennen
- Mooiste NS-wandeling Veluwezoom van Dieren naar Rheden of Velp (peiling NS en wandelplatform LAW 2010)
- Fietsen of motorrijden in de enige echte haarspeldbocht van Nederland
- Bezoek aan de oudste fietsenfabriek Gazelle
- Spelen en uitvinden in de wonderlijkste speel- en ontdekplek van Nederland, de Spelerij-Uitvinderij
- Wijngaard Domein Hof te Dieren, grootste ommuurde wijngaard
- Op bezoek in een bewoond kasteel (Middachten)
- Trouwen op Rhederoord (beste trouwlocatie in Gelderland 2015)
- Mountainbiken met hoogteverschillen waar je u tegen zegt

- Je hond vrij uitlaten op het Rozendaalse Veld
- Eindeloos paardrijden (zonder wegen over te steken)
- Lekker tafelen in prachtige gebouwen in een evenzo prachtig landschap
- Afdaling voor Longboarders op de Snippendaalseweg.
- Een tour maken met de Veluwsche stoomtrein Dieren-Apeldoorn
- Het (vrij) beklimmen van de Emma piramide met uitzicht over Arnhem en Nijmegen

Binnen Veluwe uniek:

- uitgebreid cultureel programma (Velp)
- een filmhuis/schouwburg (Dieren)
- met de fiets of te voet over de veerpontjes over de IJssel

2.2 FEITEN & CIJFERS

Dagrecreatie

Gemeente Rheden is uitermate populair bij dagrecreanten die het gebied te voet, te fiets of te paard exploreren. De gemeente heeft circa 50 km aan fietspaden, het aantal km fietsroutes opgenomen in het fietsknooppuntensysteem van de Veluwe en Regio Arnhem Nijmegen is vele malen groter. Er is 300 km wandelpaden, 50 km rutterroutes onderdeel van de Veluwetrail en een bewegwijzerde 50 km mountainbikeroute. Bekend zijn de langeafstandsroutes Maarten van Rossumpad (LAW4) en de NS-wandeling van Dieren naar Rheden/Velp.

Een cijfermatige onderbouwing van het aantal bezoekers is moeilijk te geven. Bezoekers passeren geen toegangspoortje, komen via vele verschillende wegen de gemeente binnen en houden zich verspreid op in het gebied. Wel kunnen we er, op basis van diverse mobiliteitsonderzoeken, van uitgaan dat er jaarlijks zeker 2 miljoen mensen recreëren in gemeente Rheden. Het merendeel brengt een bezoek aan het Nationaal Park Veluwezoom.

Het bezoekerscentrum Veluwezoom trekt jaarlijks circa 200.000 bezoekers. Er zijn vier Veluwetransferia, centrale plekken waar je kan parkeren en er informatie over routes is: Beekhuizen, Posbank/Herikhuizen, Lappendeken en Plaghak.

Het horecabezoek en recreatief winkelen hebben een groot aandeel in het dagbezoek, circa 100.000 bezoekers (ZKA, 2014). Het recreatief winkelen vindt plaats in Velp, Dieren en Rheden. Het horecabezoek verspreid in het gebied, zowel in de kernen als daarbuiten.

De Spelerij/Uitvinderij in Dieren ontvangt jaarlijks tussen de 60 en 70.000 bezoekers. De Veluwse Stoomtrein rijdt op circa 100 dagen op het traject Dieren-Apeldoorn, Dieren is opstapplaats.

Het voetganger/fietspontje in Rheden is van maart tot oktober in de vaart.

Bekende evenementen zijn de Velleper Donderdagen (4 donderdagen 100.000 bezoekers), de Posbankloop (o.a. langeafstandswandelen max 300 en hardlopen max 3.500 deelnemers), Rhedense Fiets4daagse (500-1.500 deelnemers), het NK

Open Schaken (500 deelnemers) en het Schaapscheerdersfeest Rheden (25.000 bezoekers).

Bij het Bezoekerscentrum van Natuurmonumenten vinden regelmatig kleinschalige (maar zeer populaire) evenementen plaats waaronder OERR (natuuractiviteiten voor kinderen).

Veel groepen en personeelsverenigingen organiseren hun evenementjes bij ondernemers in de gemeente (o.a. Polysport, Peter Oversteegen VOF en Wijngaard Hof te Dieren).

Hiernaast dorpsfeesten, sportwedstrijden, Kerstopenstelling Middachten, autotoertochten, concerten op landgoederen, openluchttheater etc.

Met een zekere regelmaat vinden er (eenmalige) grootschalige evenementen plaats. In 2016: de Giro d'Italia 2016 doorkruist de gemeente op 8 mei, de ICCCR (International Citroën Car Club Rally, waarbij Rally staat voor 'bijeenkomst') bivakkeert een week op Middachten. In 2014 Het Ontzet van de Veluwe (12.000 bezoekers). Tot 2012 het paardenevenement Outdoor Gelderland op Middachten in De Steeg met wereldwijd verspreide beelden van de dressuurruiters / dressuur- en springwedstrijden.

Verblijfsrecreatie

Binnen gemeente Rheden zijn er circa 30-40 aanbieders van verblijfsaccommodaties; 11 hotels/B&B's/pensions (minimaal 5 slaappleatsen), circa 10/20 kleinschalige B&B's/vakantiewoningen, 4 campings, 2 groepsaccommodaties en 1 jachthaven (waar vaste ligplaatsen bij afwezigheid van vaste huurders flexibel ingezet worden als 'passanten ligplaats', in de praktijk in de zomerperiode 20-30 plaatsen).

Kijk je iets breder dan zie je een concentratie van campings rondom Het Rhederlaag en een aantal grote campings/bungalowparken op de Veluwezoom (waarvan Landal Coldenhove in Eerbeek de grootste is met ruim 350 bungalows). Bij de gemeentegrens bij de Elsberg ligt een naturistencamping met veel bezoekers.

Ook is er een groot aanbod van hotels in de directe omgeving, onder andere 4x Bilderberg 3x van de Valk, 2x Fletcherhotel en hotel Doesburg in een omtrek van 25 km. Zowel de hotels als B&B's in de andere gemeentes maken gebruik van foto's van de Posbank en de Veluwezoom.

Jaarlijks zijn er circa 100.000 overnachtingen in gemeente Rheden, waarvan ¼ deel (semi-)zakelijke bezoeker is. De helft van de overnachtingen vindt in hotels plaats. Het totaal aantal overnachtingen is in de afgelopen periode gedaald. Dit heeft een specifieke oorzaak: hotel Golden Tulip Velp is gesloten. Voor het overige is juist een lichte groei te zien, met name door uitbreiding van de capaciteit bij bestaande bedrijven en meer bewoners die een B&B gestart zijn.

De beoordeling van de verblijfsaccommodaties in gemeente Rheden is over het algemeen goed en lovend (bedandbreakfast.nl en zoover.nl).

Tabel 2.1. Verblijfstoeristisch aanbod¹

Categorie	Aantal aanbieders	Aantal eenheden
Hotels/B&B standaard klasse	8	93 bedden
Hotels middenklasse/luxe klasse	3	305 bedden
Campings	4	
- Vaste plaatsen		220 plaatsen
- Toeristische plaatsen		284 plaatsen
- Overige eenheden		27 eenheden
Bungalows	1	66 bedden
Groepsaccommodaties	2	88 bedden
Jachthavens	1	
- Vaste ligplaatsen		165 ligplaatsen
- Passanten ligplaatsen		0 ligplaatsen
Totaal	20	-

(bron ZKA, 2014, in bovenstaande tabel zijn de kleinschalige B&B's niet opgenomen)

Economische betekenis

Toeristisch-recreatieve bestedingen leveren bijna € 47 miljoen per jaar op (ZKA, 2014). Hiervan komt 82% uit dagtoerisme, 17% uit verblijfstoerisme en 1% uit zakelijk dagtoerisme. De meeste bestedingen komen terecht in detailhandel (41%) en horeca (30%). Het recreatief winkelen is zeer belangrijk, hier is het grootste economische effect in bestedingen en werkgelegenheid (37%). De afgelopen jaren zijn de bestedingen wel gedaald met circa 5%, waarschijnlijk door daling van de vraag naar vergaderlocaties. De bestedingen aan buitenrecreatie stegen fors.

The screenshot shows the website bedandbreakfast.nl with a navigation bar at the top. The main content area displays five B&B listings for Rheden:

- Aan de Veluwe**: Rating 9, Fantastisch. Description: 'Aan de Veluwe' is geschikt voor een zeer brede doelgroep. Het huis is met een tuin, terras, keuken, 2 slaapkamers, 2 woonkamers en 2 suites, groot genoeg om een heel gezin te ontvangen. (Ruim 140 m² in volledige privacy.) Ontwaas in de natuur...
- bij Muis thuis**: Rating 9,1, Fantastisch. Description: Aan de rand van de Postbank, het Veluwe-massief, staat ons huis al sinds 1924. Wij bieden u logies met een uitgebreid ontbijt op een unieke locatie in een leuk bakkehuis in onze achtertuin met eigen opgang, douche en toilet. De kamer, douche en...
- L'Embrasse**: Rating 9,2, Fantastisch. Description: Aan de bosrand van Nationaal Park De Veluwezoom in Rheden, nabij fietsen, watersport Zutphen en Arnhem, 2 B & B's, volledig zelfstandig met eigen entree en terras. Alle voorzieningen zijn aanwezig. Moderne luxe uitvoering. Rust en natuur voor de de...
- Buutvrij**: Rating 9,5, Voortreffelijk. Description: 100 m van Nationaal Park Veluwezoom, vlakbij de Postbank, ligt ons recent gebouwd, vrijstaand, comfortabel en ruim (36 m²) gastenverblijf. Vanuit B&B(TVR) kunt u prachtig fietsen en wandelen over het, door bos en langs rivieren.

In gemeente Rheden zijn er 750 tot 850 banen in het toerisme (zowel direct als indirect), het zijn ongeveer 570 FTE . In totaal zijn er circa 15.730 banen in gemeente Rheden, dus ongeveer 5% van de werkgelegenheid is verbonden aan het toerisme.

Het aantal banen is de afgelopen periode afgenomen, in 2011 was er 654 FTE in het toerisme; een daling van 13%. Dit is met name veroorzaakt door sluiting van hotel Golden Tulip Velp en de verhuizing van Outdoor Gelderland naar Papendal. De totale werkgelegenheid in de gemeente Rheden daalde in diezelfde periode met 11%.

Profiel bezoeker

Wie is de bezoeker? Waar komt hij/zij vandaan? En waarom bezoekt hij/zij het gebied? Er zijn verschillende indelingen te maken. RBT KAN werkt met volggroepen, provincie Gelderland werkt met de leefstijlenatlas van SmartAgent.

Volggroepen

RBT KAN onderscheidt de volgende volggroepen voor de Veluwezoom:

- Ouderen die wel wat te besteden hebben
- Mensen (stellen) die van cultuur houden, uit eten, (speciaal) winkelen
- Gezinnen
- Sporters in natuur
- Zakelijke bezoeker

Van alle verblijfsgasten in de Regio Arnhem Nijmegen komt 10% uit de regio, 62% uit de rest van Nederland en 28% uit het buitenland. België en Groot-Brittannië (waarschijnlijk vanwege oorlogsverleden/Liberation) zijn de belangrijkste herkomstlanden.

De Veluwezoom (Renkum-Rheden) speelt een belangrijke rol in het bieden van verblijf voor het weekendje Arnhem (citybreak).

In Dieren is de verhouding tussen inwoners en bezoekers aan horecabezoek in de winter 80-20%, in de zomer 60-40%. (bron: gesprek KHN, dec 2015)

Leefstijlen

Een andere manier om het profiel van bezoekers te duiden, zijn de leefstijlen. In het verleden werd de bezoeker vaak gekenschetst door onder andere leeftijd, geslacht, gezinssamenstelling en inkomen. Bij de leefstijlen gaat het erom wat de interesses zijn en welke wensen voor recreatieve activiteit er zijn, oftewel welke leefstijl hij/zij heeft. Daarbij opgemerkt dat eenzelfde persoon op verschillende momenten een andere (voorkeurs)leefstijl kan hebben.

Binnen de regio Arnhem Nijmegen is voor gemeente Rheden een leefstijlatlas samengesteld voor de dagrecreatie van de bewoners. De ervaring leert dat de leefstijl van bewoners voor een groot deel overeenkomt met de bezoekers. De grootste groepen zijn:

* gezellig lime (34%): gezelligheid, vertier en sportiviteit. Wandelen, fietsen, bezoek attractie, funshoppen, stedentrip. Budget is vaak wat beperkt.

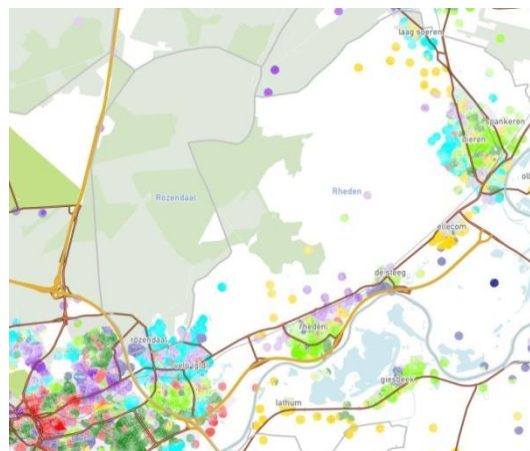
* ingetogen aqua (17%): rustig, ruimdenkend, maatschappelijk betrokken, vooral emptynesters. Fietsen, wandelen en NordicWalking, museumbezoek, concerten.

* rustig groen (17%): Zoekt het herkenbare, vertrouwd. Willen doen waar ze zin in hebben, brengen de vakantie net zo lief thuis door. Wandelen, fietsen, bezoek bezienswaardigheden, sportwedstrijden.

* ondernemend paars (13%): op zoek naar verrassende en inspirerende ervaringen. Culturele activiteiten, actief bezig zijn en genieten van cultuur en historie. Is relatief hoog opgeleid en hebben hoger inkomen.

Opvallend is het relatief lage % in de groep uitbundig geel (11%): spontane en sociale groep, actieve, sportieve en gezellige uitstapjes. De leefstijlen 'gezellig lime' en 'ingetogen aqua' zijn ten opzichte van heel NL sterk vertegenwoordigd in Rheden.

Bij de formulering van de opgaven later in dit document en de projecten in de uitvoeringsagenda sluiten we aan bij de volggroepen van het RBT KAN. De typering van de leefstijlen geeft een beeld van de type activiteiten en interessegebieden van deze volggroepen.

Trends & ontwikkelingen

De vrijetijdsbranche moet rekening houden met een aantal ontwikkelingen en trends die landelijk en internationaal spelen. Hieronder volgen de meest relevante voor gemeente Rheden.

(bronnen: nbtc/nipo, pretwerk.nl, vrijetijds kennis.nl, vakbladen, gesprekken)

Algemeen

- Zeer licht groeiende bevolking die voor een groter deel uit ouderen en in toenemende mate uit eenpersoonshuishoudens bestaat.
- Groei aantal inwoners steden.
- De Nederlandse economie groeit weer.
- Werkloosheid neemt licht af.
- Sinds maart 2015 is het consumentenvertrouwen weer licht positief.
- De koopkracht stijgt licht, consumenten geven iets meer uit.
- De huizenmarkt trekt aan.
- Terugtrekkende overheid, ontwikkeling richting participatiemaatschappij waarbij meer druk ontstaat op vrije tijd, meer tijd gaat zitten in mantelzorg, vrijwilligerswerk en sociale betrokkenheid.
- Geopolitieke spanningen, angst voor terreur/aanslagen, vluchtelingencrisis.
- Krimp – leegstand.

Toeristische sector

- Stijging totaal aantal vakanties.
- Lichte stijging binnenlandse vakanties (grotere stijging buitenlandse vakanties), maar concurrentie tussen bestemmingen is stevig.
- Lagere kosten vliegtickets.
- Stijging vakantiebestedingen.
- Rol van mobiele apparaten (laptop/notebook, tablet, smartphone) tijdens zoek- en boekproces.
- Social mediagebruik voor/tijdens/na vakantie neemt toe.
- Door komst van smartphones zijn de grenzen tussen werk en vrije tijd minder helder.
- Technologie brengt nieuwe belevingen, apps spelen een steeds grotere rol tijdens het dagje uit.

- Beleving en belevingseconomie worden steeds belangrijker, mensen willen iets uniek beleven. Het gevolg is thematisering en imagineering.
- Men wil meer samen genieten (met familie, vrienden, burens) van pure momenten en producten.
- Authenticiteit scoort.
- Aandacht voor duurzaamheid en milieu
- Toename vraag naar luxere bijzondere accommodaties (glamping).
- Kritische consument tav gastvrijheid, kwaliteit.
- Marges hotels onder druk (effect booking.com).
- Branchevervaging, bijvoorbeeld detailhandel-horeca.
- Invloed weersvoorspellingen in planning dagactiviteiten neemt toe.
- Toename aantal bezoekers uit Duitsland en België voor meerdaags bezoek.
- Toenemende belangstelling vanuit Engeland voor bezoek aan locaties die een herinnering oproepen aan de Britten die aan het eind van de Tweede Wereldoorlog Nederland bevrijdden (de Liberation Route).
- Holland Marketing zet in op themalijnen: Van Gogh lijn, Liberation Route, Mondriaan/Dutch Design, Nederland Waterland en Agro/Food/Gastronomie (en vanaf 2017 o.a. Hanzesteden, Kastelen en landgoederen, Mondriaan)
- Amsterdam Marketing zet in op spreiding van grote stroom toeristen die naar Amsterdam komen.
- Toenemende aandacht voor geschiedenis (succes Downton Abbey).

Koepeel en Kaap

Fresh Tea

Green Tea	€ 1.50
Black Tea	€ 1.50
Herbal Tea	€ 1.50
Flavored Tea	€ 1.50
Hot Chocolate	€ 1.50
Smoothie	€ 2.50
Juice	€ 2.50
Soda	€ 1.50
Water	€ 0.50

up
Binnen
Proefst
€ 25
ik want nog
niet
pauzen!

MIE
Pinnen
+ 5
BITES

de
kak e

2.3 VISITOR JOURNEY

Een (potentiële) gast doorloopt verschillende stappen in haar/zijn bezoek: de 'visitor journey'.

- * Het bezoek start bij het eerste contact met de bestemming. Wanneer hoor je van dit gebied? Op een verjaardag, je leest er over in een tijdschrift, je bezoekt een vakantiebeurs, je ziet het op facebook. Hier begint de inspiratie om in de bestemming te verdiepen.

- * Je zoekt informatie, kijkt op de website, kijkt in een folder. Dan besluit je of je daadwerkelijk overgaat tot een bezoek.

- * Je reist naar de bestemming en komt aan. Hoe word je welkom geheten? Voel je je welkom? Kan je de weg vinden?

- * Het bezoek zelf bestaat uit de gekozen activiteit(en); wandelroute, fietsroute, bezoek horeca, kamperen, etc etc. Voldoet dit aan de verwachtingen? Ben je verrast?

- * Dan komt het einde van het bezoek. Heb je een souvenir gekocht? Ga je je ervaringen doorvertellen? Plaats je een berichtje op facebook? Doe je een beoordeling op Zoover of lens?

- * Met alle ervaringen komt de vraag in beeld of je nog eens terugkomt. Wellicht ben je geïnspireerd voor een andere activiteit?

Voor een toeristisch gebied is het van belang om in alle fasen van een bezoek een goede performance neer te zetten. Hoe zit dat in gemeente Rheden? Wordt aan al deze fasen aandacht besteed? Wat kan beter? Wat mist?

INSPIRATIE

De Veluwezoom en specifieke highlights komen vaak aan bod in landelijke media. De naamsbekendheid van de Veluwezoom is waarschijnlijk redelijk goed, op google wordt 9.900 x/maand het zoekwoord 'veluwezoom' ingetypt (info toeristisch platform).

Regelmatig verschijnen verhalen in tijdschriften als Roots (natuur), Op lemen voeten (wandelen), De Kampioen (voor ANWB-leden), het Herenhuis (wonen in historische panden) en Spoor (voor NS-kaarthouders).

Het ledenblad van Natuurmonumenten besteedt uiteraard ook regelmatig aandacht aan de Veluwezoom en de activiteiten bij het bezoekerscentrum (waaronder Oerr, activiteiten voor kinderen).

Op televisie ontbreekt de Veluwezoom ook niet. Regelmatig heeft het gebied gediend als filmlocatie. Bijvoorbeeld de wielerserie 'Ventoux' en – minder bekend – een korte speelfilm 'Wachten op Marente' en een gouden oude uit 1976 'A bridge too far'. Ook zijn er regelmatige speciale uitzendingen waar het gebied een rol speelt, zoals nu actueel de misdaadserie 'Heer en meester' en het programma 'Binnenste buiten' waarbij Middachten als privaat landgoed centraal staat.

Bekende boeken als "Knielen op een bed violen" van Jan Siebelink & "Ventoux" van Bert Wagendorp spelen zich deels in de gemeente af. Het boek van Jan Siebelink is verfilmd, dan wel niet opgenomen in gemeente Rheden, het verhaal speelt zich wel hier af.

Thematische en informatieve boeken over het gebied zoals 'Gelders Arcadië: Geschiedenis in verhalen' en 'De canon van Rheden' geven inspiratie tot bezoek.

Het RBT KAN promoot de Veluwezoom op diverse vakantiebeurzen, waaronder de vakantiebeurs in Utrecht, de vakantiesalon in Antwerpen, de wandel- en fietsbeurs in Amsterdam. Dit jaar kon je bij de beursstand van de Regio Arnhem Nijmegen/Visit Veluwe een rondje virtueel fietsen op de Posbank. Een mooie kennismaking met ons gebied! De toeristische gidsen/magazines komen in de volgende stap 'informatie' aan bod.

De campagne Gelderse Streken is erg actief op Instagram. Beelden van alle Gelderse streken worden hier gedeeld. Het beeld van #veluwezoom op Instagram is: natuur, heide, bos, paardrijden, mountainbiken, racefietsen, hardlopen, paddestoelen, grote grazers, hond uitlaten, hert en af en toe een landgoed. Daarbij is het interessant te vermelden dat #posbank populairder is dan #veluwezoom.

Op Youtube zijn diverse beelden van de Veluwezoom/gemeente Rheden. Het promotiefilmpje 'Kijk naar de Veluwezoom' uit 2014 van de gemeente Rheden/VVV Rheden/Toeristisch platform is circa 1.500 keer bekeken. Het geeft een aaneenschakeling van beelden van wat het gebied te bieden heeft. Het nadeel is dat dergelijke filmpjes snel gedateerd zijn, de verwachtingen zijn anders. Het werken met vloggers of storytelling door personen uit het gebied zijn modernere manieren om het gebied te laten zien.

De indruk bestaat dat de regio Veluwezoom/gemeente Rheden niet zo aanwezig is in omliggende herkomstgebieden van gasten. Bijvoorbeeld in de media of fysiek door promotiemateriaal in Arnhem en Nijmegen, Steden3hoek, Doesburg-Doetinchem en in het gebied Rhederlaag (op de website rhederlaag.nl is nauwelijks een verwijzing naar de Veluwezoom). Incidenteel zijn marketingacties zichtbaar van individuele bedrijven. Hier liggen nog kansen voor de verleiding tot een bezoek aan gemeente Rheden.

Op de individuele websites van ondernemers op en rondom de Veluwezoom komt het natuurschoon van de Veluwezoom wel vaak in beeld.

Inspiratie kan ook gegeven worden ten behoeve van herhaalbezoek. Bijvoorbeeld door bij het bezoek aan een bruiloft in Rhederoord of de deelname aan een training bij Avegoor gasten actief te wijzen op evenementen, bijzondere plekken, 'things to do' in het gebied. Deze kruisbestuiving kan beter.

Concluderend komt gemeente Rheden/Veluwezoom vaak voorbij in diverse media. Het beeld dat gegeven wordt, kan wel completer. Waarbij het belangrijk is om een heldere keuze te maken welk profiel ingezet wordt; in verhalen, beelden én terminologie (Veluwezoom / Rheden/Gelders Arcadië).

INFORMATIE, KIEZEN EN BOEKEN

Met de Veluwezoom, Rheden, Velp of de landgoederen in dit gebied op het vizier, zoekt de toekomstige bezoeker verder. Meestal nu via internet, in het gebied zelf via de smartphone. Maar zeker ook nog via gedrukt materiaal. Op verschillende niveaus is er informatie over het gebied. Op regionale schaal als onderdeel binnen Regio Arnhem/Nijmegen en de Veluwe, op de schaal van de Veluwezoom (gemeente Rheden en directe omgeving) en van de specifieke attracties, accommodaties etc.

Websites

In de marketingcommunicatie voor de Veluwezoom gebruikt het RBT KAN het url www.vvvveluwezoom.nl (in de adresbalk zie je www.vvvarnhemnijmegen.nl/veluwezoom). Deze website bevat informatie voor de gehele regio Veluwezoom, de zuidelijke Veluwe. Dit zijn de gemeenten Brummen, Doesburg, Rheden, Rozendaal, Renkum en Wageningen. De consument vindt hier in eerste instantie algemene informatie over de Veluwezoom. Tevens kan hier een evenementenkalender worden geraadpleegd. Deze evenementenkalender is gekoppeld aan de landelijke database van VVV Nederland (NDTRC: Nationale Databank voor Toerisme en Cultuur), dit zorgt voor een landelijke ontsluiting en uniforme opslag van evenementen). Er is een social wall waarbij de beste instagramposts, facebookberichten, tweets en blogs over de Veluwezoom te zien zijn. Ook kan de consument vanaf hier naar specifieke pagina's over hotels, attracties etcetera op de Veluwezoom. De website van regio Veluwezoom is gekoppeld aan het totale domein van de regio Arnhem Nijmegen. Hierdoor kan een consument makkelijk gebruik maken van kruisbestuiving tussen diverse regio's (deze online omgeving heeft namelijk 1,4 miljoen bezoekers op jaarbasis, door die kruisbestuiving maken de diverse regio's daar gebruik van).

Je kan doorklikken naar gemeente Rheden. In de communicatie wordt www.vvvrheden.nl gebruikt (in de adresbalk zie je www.vvvarnhemnijmegen.nl/rheden). Ook vanuit de website www.visitveluwe.nl kan je doorklikken naar 'Rheden', waarna je terecht komt op www.vvvrheden.nl. Er is (nog) geen mogelijkheid om in te zoomen op de kaart.

Gemeente Rheden is binnen deze omgeving 'de zuidoostelijke Veluwezoom'. Het is tikkeltje verwarrend omdat vanuit het gebied 'Veluwezoom' gecommuniceerd wordt. Ook wordt de term 'Rheden' gebruikt, waarbij de gemeente bedoeld wordt, en niet de plaats Rheden. Dit is niet altijd even duidelijk. Voor de bezoeker zijn gemeentegrenzen niet interessant. Er mist een duidelijke koppeling met de website www.veluwezoom.nl voor specifiekere info.

De agenda op de websites visitveluwe.nl en vvvarnhemnijmegen.nl is voor gemeente Rheden beperkt gevuld. Ook de accommodaties en de 'to-do's' zijn verre van compleet in deze database.

De link naar facebook is www.facebook.com/RegioArnhemNijmegen/ en niet naar de facebookpagina van het Toeristisch Platform 'Regio Veluwezoom'.

Inspiratie en informatie voor (wandeling)routes vind je na doorklikken via visitveluwe.nl bij gelderseroutes.nl. De Veluwezoom is hier goed aanwezig. Het platform www.lekkerfietsen.nl is onlangs gelanceerd en bevat de fietsroutes in de Regio Arnhem-Nijmegen. In gemeente Rheden zijn er onder andere: Rondje Posbank, historische buitenplaatsen Veluwezoom Oost, Royaal Rheden, verhalenroute Gelders Arcadië.

De website www.veluwezoom.nl is opgezet vanuit het gebied door het toeristisch platform. Op dit moment heeft het een karakter van een database met alle (semi) toeristisch-recreatieve bedrijven en activiteiten. Beleving, actualiteit en goed beeldmateriaal mist nog enigszins. Opvallend is dat de databases van veluwezoom.nl en de regionale marketingwebsites niet gekoppeld zijn. De website veluwezoom.nl heeft 4.400 unieke bezoekers per maand, 10% uit België/Duitsland.

Op de gemeentelijke website www.rheden.nl is er een toeristisch gedeelte met informatie over het gebied en een agenda. De website wordt beperkt bezocht.

Hiernaast zijn er nog themagerichte en specifieke websites, waaronder: www.erfgoedrheden.nl, www.natuurmonumenten.nl/natuurgebied/nationaal-park-veluwezoom, www.rhederlaag.nl, www.geldersarcadie.nl, ...

Er mist één duidelijke portal, één toeristische website, met een samenhangend verhaal over de Veluwezoom in al haar facetten. Welke keuze wordt gemaakt? En welke wordt dan ook goed gevuld, beheerd en actueel gehouden?

Websites van accommodaties en attracties verwijzen weinig naar de website veluwezoom.nl en naar de website vvrheden.nl al helemaal niet. Er zijn wel verwijzingen naar attracties in de buurt zoals Paleis het Loo, Hoge Veluwe en Burgers Zoo.

Sociale media

Ook op de sociale media zijn er diverse facebookpagina's en twitteraccounts. Meest relevant op facebook zijn: www.facebook.com/RegioVeluwezoom/ met 600 volgers (overigens Veluwezoom zonder Renkum) en www.facebook.com/DeVeluwe/ met 7.263 volgers (over de hele Veluwe) en www.facebook.com/RegioArnhemNijmegen/ (11.337 volgers). De pagina van de gemeente Rheden <https://www.facebook.com/gemeenterheden> heeft 800 volgers (ook toeristische informatie waaronder fotowedstrijd en giro naast gemeentelijke communicatie).

Twitteraccounts zijn onder andere: @Veluwezoom (1.560 volgers), @arnhem_nijmegen (4.150 volgers), @RBTKAN (1.280 volgers), @visitveluwe (569 volgers), @ErfgoodRheden (984 volgers), @gemeenteRheden (2.700 volgers). En voor de provincie Gelderland @GelderseStreken (1.007 volgers). Veel gebruikte #'s zijn: #visitveluwe (30.000 volgers per dag, bron: RBT KAN), #geldersestreken en #veluwezoom. Vanuit gemeente Rheden/Veluwezoom worden de accounts niet structureel regelmatig bijgehouden. De zichtbaarheid op en informatievoorziening via sociale media kan beter.

Folders, gidsen, kaarten

De inspiratiegids van de Regio Arnhem Nijmegen gaat met name verder in op de steden Arnhem en Nijmegen. In het 'rondje natuur cultuur' komt het natuurgebied naar voren, maar er is geen verhaal over de landgoederen. Er is een mooie dubbelpagina bij 'ontdek de regio' over het Nationaal Park Veluwezoom, met een compleet verhaal en een beeld van de Posbank waarbij een koppeling gemaakt is met een ingekochte advertentie van het Toeristisch Platform. En vervolgens een stuk over de landgoederen in de Veluwezoom; Gelders Arcadië. De informatiegids van Regio Arnhem Nijmegen (soort VVV-gids) gaat met name in op Nijmegen en Arnhem. De beleving van de Veluwezoom/landgoederen vindt in de zijlijn plaats; qua beelden nauwelijks wel qua praktische info.

In de nieuwe toeristische gidsen van de Veluwe 'to inspire - to do & to see' uitgebracht door Visitveluwe komt de Veluwezoom goed naar voren. De Veluwezoom (Posbank) pronkt zelfs op de cover van de gids 'to inspire'. Qua beleving past de gids heel goed bij gemeente Rheden. Ook hier 2 mooie pagina's over Veluwezoom. Gelders Arcadië komt hier niet naar voren.

In de gids 'Veluwe to see' komt de Veluwezoom beperkt naar voren, enkel in algemene verhalen en wel bij specifieke attracties (Spelerij) en accommodaties. In de gids 'Veluwe to do' heten routes eigenlijk altijd 'rondje Posbank', waarbij landgoederen wel meegenomen worden. Het deel 'to do watersport' gaat enkel over het Veluwemeer, geen enkel woord over de IJssel.

Het boekje 'Welkom op de Veluwezoom' wordt uitgebracht door de Regiobode i.s.m. het Toeristisch Platform. De oplage is 80.000 exemplaren. Het is een compleet gidsje met een overzicht van ondernemers, activiteiten en achtergrondinfo van het gebied. Het heeft het karakter van een VVV-gids. De uitstraling sluit niet aan op de huisstijl en uitstraling van Regio Arnhem Nijmegen of Veluwe (en andersom ook niet). De gids wordt Huis aan huis verspreid en ligt op diverse plaatsen in het gebied: bij VVV's, bij de verblijfsrecreatieve verblijven (bij recepties en in hotelkamers), bij uitgaansgelegenheden etcetera.

Het Toeristisch Platform heeft samen met gemeente Rheden de Zomer- en Winterkaart uitgebracht. Deze informatieve kaart is verkrijgbaar bij de VVV's en bij de ondernemers in het gebied. Hiernaast zijn er gratis toeristische informatiekaarten verkrijgbaar via gemeente Rheden. De voorraad hiervan is bijna op (maar wel redelijk eenvoudig bij te laten maken).

Pers

De Regiobode heeft een actuele agenda en ook Rheden nieuws.nl helpt mee om de activiteiten van ondernemers te vermelden. Leden van het Toeristisch Platform kunnen gratis hun activiteiten aanmelden bij de site van het RBT. Activiteiten in gemeente Rheden komen niet automatisch in de agenda van de pers in Arnhem. Met name organisatoren van activiteiten in Velp lopen hier tegen aan.

Conclusie – informatie, kiezen, boeken

Er is veel informatie beschikbaar. Aandachtspunt is het (online en offline) stroomlijnen van de informatie dat het complete verhaal vertelt wordt en eenheid in terminologie, Veluwezoom en Rheden worden door elkaar gebruikt (“Veluwezoom natuurlijk!” / “Genoeg reden voor Rheden”). Ook de stap naar het daadwerkelijk boeken of een bezoek kan duidelijker, bijvoorbeeld door goed vindbare accommodaties & een actuele agenda.

REIZEN / EERSTE CONTACT , ONTHAAL

Bereikbaarheid met de auto

Gemeente Rheden is goed bereikbaar met de auto. De snelwegen A12 en A348 hebben meerdere afslagen (Arnhem-Noord, Velperbroek, Velp, Rheden, De Steeg, Dieren), de A348 gaat over in de N348 langs Dieren en Spankeren. Door de ‘dorpenroute Velp-Spankeren’ en de Harderwijkerweg van Dieren naar Eerbeek/Loenen is het gebied verder goed ontsloten.

Langs snelweg A348 wordt je via bebording goed gewezen op ‘Nat. Park Veluwezoom’. De oriëntatie is ook goed, je ervaart heel duidelijk de IJssel & de heuvelrug. Helaas is de routing naar ‘Nationaal Park Veluwezoom’ met name gericht op Velp en Rheden, niet naar Dieren. De snelweg zelf is al een rit waard, zo mooi rijd je langs de IJssel en kijk je op de heuvelrug. (het idee is al geopperd om hier een scenic highway van te maken, zoals in de USA, wegen die uitblinken in natuurlijke schoonheid)

Veluwetransferia

Een tiental jaar geleden zijn Veluwetransferia ontwikkeld. Centrale plekken waar de gasten op de Veluwe ontvangen worden. Hier kunnen zij hun auto parkeren, zijn er plattegronden en starten routes, er zijn speelvoorzieningen, prullenbakken en soms horeca.

In gemeente Rheden zijn vier transferia: Beekhuizen (Velp), Herikhuizen (Rheden), Lappendeken (De Steeg) en Plaghak (Laag-Soeren/Dieren). De vindbaarheid van de Veluwetransferia is niet overal even duidelijk. Het bordje transferium Lappendeken staat verscholen achter bomen. Het transferium bij de Posbank heeft de minder bekende naam ‘Herikhuizen’ in plaats van ‘Posbank’, ook wordt het vaak ‘Bezoekerscentrum’ genoemd. De toeleiding naar dit

transferium is niet helder; het verkeersbord ‘doorgaand verkeer’ verwijst naar Paviljoen de Posbank.

De weg vinden naar Beekhuizen is niet al te makkelijk, slingerend door een woonwijk. Het Veluwetransferium Plaghak staat zeer beperkt aangegeven. Ook is dit transferium niet meer dan een parkeerplaats met infobord en picknickbank. De transferia liggen alle redelijk ver van de dorpskernen. De binding met de dorpen is daarmee minimaal. De toeleiding naar de dorpen kan beter. Bijvoorbeeld door een directe verwijzing bij Plaghak (of op de route van en naar Plaghak) naar de horeca in Laag-Soeren (‘hapje en drankje op 750 m’). Ook kan je denken aan het toevoegen van ‘opstappunten’ in de kernen. In Dieren en Ellecom missen een Veluwetransferium terwijl er wel p-plaatsen aan de bosrand liggen (‘t Nieuwland, Sterrenbos). In Laag Soeren is een nieuw p-startpunt door Natuurmonumenten gestart met een ondernemer (Priesnitzhoeve). Deze wordt helaas niet verder vermeld. Vanuit noordelijke richting is de gemeente alleen per fiets of wandelend te bereiken. Bij deze p-plaatsen wordt geen werving voor het totale gebied gemaakt (Terlet, Erebegraafplaats Loenen, Coldenhove te Eerbeek). Alleen de Posbank wordt op paddestoelen vermeld.

Borden, plattegronden

Op sommige locaties is er een overvloed aan bebording. Bijvoorbeeld bij het Veluwetransferium Herikhuizen/Bezoekerscentrum Natuurmonumenten. Door de bomen zie je soms het bos niet meer. Het is begrijpelijk dat verschillende eigenaren en aanbieders van activiteiten behoefte hebben aan een eigen profilering. Toch zou het goed zijn de plek te benaderen vanuit de bezoeker en dan toch een logische eenduidige bebording te komen.

Op diverse plaatsen langs de doorgaande wegen staat een plattegrond. Bijvoorbeeld bij de entree van De Steeg, komend vanuit Ellecom. Dit is een vrij kale kaart met weinig beleving. Zonder duidelijke verwijzing naar de Veluwetransferia of ‘things to do’. Deze borden worden geëxploiteerd door een bedrijf. Vanuit de gemeente worden de overeenkomsten voor het plaatsen van deze borden niet meer verlengd.

Op openbare parkeerplaatsen (in eigendom van gemeente Rheden) is ook een toeristische kaart te vinden. Vaak vergezeld van informatie over het specifieke

gebied, routes en het dichtstbijzijnde dorp. De kaart met fietsknooppunten voldoet goed. Ook op de panelen bij de fietsknooppunten staan plattegronden maar deze functioneren alleen voor fietsers.

Enkele ondernemers zijn met borden in de dorpen aangeduid. De ondernemers betalen deze borden zelf (bijvoorbeeld Polysport en de Spelerij/Uitvinderij).

Openbaar vervoer

De sneltrein van de lijn Arnhem-Zwolle stopt in Dieren, de stoptrein ook in Velp en Rheden. Er zijn diverse buslijnen door het gebied. De dienstregeling is prima. Op de stations is het heel kostbaar om informatie te plaatsen. Gemeente Rheden heeft daarom net buiten de stations, op eigen terrein, borden geplaatst met de toeristische informatiekart en een uitsnede van het stratenplan van de desbetreffende kern. De herinrichting van station Dieren biedt kansen om de ontvangst van de recreatieve-toeristische bezoeker beter vorm te geven. De bereikbaarheid met de bus laat te wensen over. Verschillende attracties en verblijfsaccommodaties zijn niet ontsloten door een busverbinding. Waaronder de campings Beekhuizen en Jutberg, de Posbank, Veerstoep in Dieren, alle Veluwetransferia, de Spelerij/Uitvinderij en de Emmapiramide. Ook is hierbij de afstand tot het treinstation en de dichtst bijgelegen bushalte te groot.

Bereikbaarheid over water

Met de boot kan je aanleggen in de passantenhaven van jachthaven de Engel in De Steeg. In Dieren is een nieuwe aanlegkade voor grote boten gerealiseerd zodat onder andere de zomerse pendeldiensten naar Arnhem en Zutphen hier terecht kunnen. In de zomervakantie wordt gevaren van dinsdag t/m donderdag, de fiets kan mee.

Hoewel Spankeren, Dieren en Velp aan de IJssel liggen zijn er in deze plaatsen geen recreatieve /toeristische aanlegplaatsen.

Informatie over aanlegplaatsen of watersportmogelijkheden is niet goed te vinden.

VVV's, entree NP

Gemeente Rheden heeft één VVV en vele VVV-serviceposten. Het VVV zit bij het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten in het pand en wordt gerund door Sportieve Evenementen Peter Oversteegen. De VVV-servicepunten (met beperkte informatie en openingstijden) zitten bij de Readshop in Rheden, cafetaria de Linde in De Steeg, Bakkerij Samberg en Landgoed Avegoor in Ellecom, de

boekhandel (Bruna) in Dieren en camping de Jutberg in Laag-Soeren. De vele VVV-servicepunten geven een gevoel van gastvrijheid en geeft aan dat er bij de ondernemers grote betrokkenheid is om informatie over het gehele gebied te geven. In Velp is er geen VVV of VVV-servicepunt aanwezig, wel in de directe omgeving bij Kasteel Rosendaal. Ook op de Posbank zelf (paviljoen de Posbank) is geen VVV-functie aanwezig.

Natuurmonumenten werkt aan een verspreid aanbod van 'entrees van het Nationaal Park Veluwezoom'. Hiervoor zoekt zij samenwerking met ondernemers in de diverse plaatsen. Onlangs is de eerste 'entree' geopend bij de theeschenkerij Priesnitz in Laag-Soeren. De informatie vanuit de 'entree' is met name gericht op de natuurbeleving. Mooi zou zijn als dit gekoppeld wordt aan bredere informatievoorziening over het gebied.

Een aandachtspunt zijn de openingstijden. Zo zijn het bezoekerscentrum Veluwezoom en diverse VVV-agentschappen op maandag gesloten. Begrijpelijk om op rustigere tijden de deuren te sluiten. Echter de bezoekers die wel op deze tijdstippen komen, moeten wel goed voorzien worden van informatie. Op zondag is er op sommige plaatsen ook weinig te beleven en is er sprake van gesloten VVV agentschappen, winkels en zelfs horeca.

Internet

In de gemeente Rheden is nog niet volop (gratis) internet beschikbaar. Er is in de dorpen wel toegang tot internet via de horeca en andere voorzieningen voor de bezoeker, maar er geen algemeen (gratis) wifi. Daarnaast is het bereik in het Nationaal Park en andere delen van het buitengebied (en daarmee ook bij veel ondernemers) nihil of slecht. Voor de informatievoorziening tijdens het verblijf of het gebruik van app's tijdens een recreatieve activiteit is dit wel een probleem.

Conclusie reizen, eerste contact, onthaal

Het gebied is goed bereikbaar over weg, spoor en recreatieve paden. De verwijzing naar parkeerplaatsen en attracties is over het algemeen goed maar kan wel verbeterd worden. Op sommige plaatsen is er een oerwoud aan borden wat de helderheid in informatievoorziening niet ten goede komt. Openingstijden zijn een aandachtspunt in relatie tot een gastvrij onthaal en informatievoorziening. De ontsluiting over het water kan beter. De beschikking over internet is een aandachtspunt.

BEZOEK ZELF

Wandelen, fietsen, paardrijden etcetera...

Er zijn genoeg wandelroutes in het gebied, misschien zijn er wel te veel. Vanuit verschillende kanten leeft de wens voor een wandelknooppuntennetwerk. De verbinding tussen de natuur en de dorpen kan beter. Voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld de route vanaf parkeerplaats Plaghak, die gaat enkel door het bos en niet naar Laag-Soeren, of de route Carmiggelt die gaat niet langs De Steeg waar notabene het standbeeld van Carmiggelt staat aan de IJssel.

Natuurmonumenten heeft dit onderwerp op de jaarplanning staan en werkt daarbij graag samen met de dorpen en de ondernemers.

Op de terreinen die eigendom zijn van Twickel is paardrijden verboden. Er is weinig samenhang tussen de paardenroutes in het Nationaal Park Veluwezoom (terreinen van Natuurmonumenten) en de andere terrein eigenaren.

Het fietsknooppuntensysteem functioneert goed. Er wordt veelvuldig gebruikt van gemaakt. Er zijn eigenlijk twee fietsknooppuntensystemen; van de Veluwe en de Regio Arnhem Nijmegen. Het fietsknooppuntensysteem Veluwe is aan een actualisatie toe. Gemeente Rheden probeert het fietsrondje te implementeren en aanpassingen te doen om de fietsknooppunten zo mogelijk langs de ondernemers te leiden. De Veluwe wordt vanaf 2017 geactualiseerd, ook het RBT KAN denkt aan een actualisatie.

De route langs de IJssel is niet helemaal doorlopend, vanaf de dijk bij Rheden moeten recreatieve fietsers helaas een stuk via de dorpenroute rijden. Ook de (snelle) route tussen Rheden en Velp mag aantrekkelijker voor fietsers. Het onlangs geopende fietspad door de Havikerwaard is een prima verbetering. De fietspaden zijn qua onderhoud goed op orde. Sommige aansluitingen bij aangrenzende gemeenten zijn wat minder goed, daar is sprake van kwaliteitsverschil in verharding.

In alle dorpen van de gemeente zijn fietsen te huur. Ook op zondag en maandag. De fietsen worden op verzoek gratis gebracht bij de leden van het Toeristisch Platform. Ook bij de drie NS stations zijn fietsen te huur. Enkele ondernemers verhuren bijzonder vervoer door de gemeente, zo zijn de Elektrische Veluwescoters en fietsen, Segway's, fietstrein, (elektrische) steps, ligfietsen (trikers) en streetsteps te huur. Uit het hele land lokken met name de elektrische scooters toeristen.

Voor mountainbikers is het verplicht een vignet te kopen. De vignetten zijn te koop bij het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten en bij ondernemers in het gebied. Bij het huren van ATB bij de fietsverhuur in het Transferium Herikhuizen (Peter Oversteegen) of Polysport is het vignet inclusief. Het is niet bekend of het vignet een drempel opwerpt voor de sportieve fietsers om hier te fietsen. Er is geen vignet verplichting op de ATB route in de gemeente Rheden bij het Gelders Landschap, Middachten, Twickel en de gemeente Rheden zelf. Dit maakt het onduidelijk voor de ATB's.

De Veluwezoom is in trek bij ruiters, ook voor meerdaagse tochten. De ontwikkeling van een ruiterknooppuntensysteem is een wens. Gemeente Voorst heeft onlangs een start gemaakt met een dergelijk ruiternetwerk. Een aantal jaar geleden heeft gemeente Rheden samen met het Toeristisch Platform de website lekkerpaardrijden.nl opgezet. De activiteit rondom deze website ligt op het moment stil, maar het is een goed informatief overzicht wat er te doen is op het gebied van paardrijden. Een goede koppeling (of integratie) in de toeristische website is gewenst, net als meer continue promotie om de potentie van het paardrijden beter te benutten.

Ook voor het paardrijden in de gemeente (behalve op landgoed Middachten) is een ruitervignet verplicht. Het ruitervignet wordt niet als obstakel gezien voor ruiters om naar het gebied te komen.

Er kunnen geen paarden gehuurd worden in de gemeente Rheden.

Op hoogtijdagen staat de natuurbeleving onder druk. In de zomerperiode, weekenden met mooi weer en specifieke evenementen. Er is dan veel autoverkeer rondom onder andere de Posbank, Beekhuizen en Rozendaalse Veld, de parkeerplaatsen staan vol en de wandelpaden in de directe omgeving van de parkeerplaatsen zijn druk.

Soms worden fietspaden en wegen afgesloten voor een evenement. Het open karakter en vrije natuur beleving voor bezoekers wordt daardoor aangetast. Bezoekers komen uit heel Nederland, Duitsland, en België. Dit zijn dagelijks over het algemeen grotere aantallen dan de deelnemers aan een evenement. De natuurwaarden staan niet zo zeer onder druk, daarvoor is er genoeg gebied waar bijna niemand komt. Het gaat echt om de natuurervaring.

De binding met de rivier kan versterkt worden. Zowel in (wandel)routes als in evenementen en activiteiten. Het programma 'Beleef de IJssel' vanuit de provincie Gelderland speelt hier op in, de verkennende fase is recent afgerond. Het Rivierklimaatpark IJsselpoort, een gebied tussen Arnhem en Giesbeek, geeft kansen om de beleving van de IJssel te versterken. Dit gebied wordt de komende 15 jaar door natuurorganisaties, gemeenten en provincie ingericht voor natuur, recreatie, water en economische bedrijvigheid.

De herinrichting van de omgeving van de sluis tussen de IJssel en het Apeldoorns Kanaal staat op de planning. Het bevaarbaar maken van het Apeldoorns Kanaal is één van de grote opgaven binnen de Agenda voor de Veluwe.

Dagrecreatie

Er is een divers aanbod voor dagactiviteiten; speeltuinbezoek, kleinschalig attractiepark, sportieve activiteiten, winkelen, culturele activiteiten, bezoek aan een landgoed, etcetera. Ook in de directe omgeving is een aantrekkelijk aanbod met bekende parken als het Openluchtmuseum en Burgers Zoo. Binnen gemeente Rheden mag er wel nog meer reuring qua aanbod zijn; slecht twee voorzieningen zijn er echter minimaal, en doordeweeks is er beperkt wat te doen. Ook is het de vraag of er voor jongeren voldoende te doen is. Er is voldoende horeca, het aanbod is mooi verdeeld in verschillende segmenten; van pannenkoekenhuis tot wat meer chique restaurant.

De samenwerking tussen verschillende aanbieders kan beter, kruisbestuiving tussen zowel tussen toeristische als niet-toeristische bedrijven maakt een diverser aanbod en een langer verblijf in het gebied interessant.

Evenementen

De verdeling van evenementen in het jaar kan beter. De afstemming mist soms, zo waren de kerstmarkten in de verschillende dorpen in hetzelfde weekend. Over het algemeen geldt dat inzet op meerdaagse evenementen interessant is, de verblijfsrecreatie zorgt namelijk voor de meeste bestedingen. De Giro d'Italia en de ICCCR dit jaar zijn mooie voorbeelden. Waarbij wel opgemerkt moet worden dat hier meer kruisbestuiving mag plaatsvinden om de economische spin-off ook daadwerkelijk te krijgen.

Cultuur

Met name Velp kent een breed cultureel aanbod dat voor bezoekers van buiten interessant is. Het openluchttheater heeft een uitgebreid programma in de zomer, de bekendheid onder verblijfstoeristen mag wel groter. Gemeente Rheden zet in haar beleid in op amateurkunst, vanuit Velp leeft de wens om een koppeling te leggen met de professionele kunstsector.

Er wordt sterk ingezet op de beleving van de landgoederen; Gelders Arcadië. Met de ontwikkelde app met beelden van 'binnen' wordt ingespeeld op het nadeel dat een aantal landgoederen niet of beperkt publiek toegankelijk zijn. Avegoor, Middachten en Rhederoord zijn (op afspraak) toegankelijk. De Valkenberg is nu in ontwikkeling.

Er is slechts één museum in de gemeente Rheden; het stenenmuseum in Velp. Het politie museum is te beperkt open om genoemd te worden. Hier liggen kansen.

Verblijfsrecreatie

De vier campings in de gemeente ontvangen hun eigen gasten vanuit afzonderlijke doelgroepen. De campings staan goed aangeschreven en willen bij de tijd blijven door hun aanbod aan te passen. Er zijn veel gasten die weer terugkomen (herhalingsbezoek). Groepsaccommodaties zijn er niet veel. Voor familieweekenden en bijvoorbeeld teamuitjes met overnachting is het aanbod gering. De verblijfsrecreatie mist nog wel overnachtingsplaatsen in het middensegment.

Vanuit de ondernemers wordt aangegeven dat het door regelgeving lastig is om snel in te kunnen spelen op trends of innovatievere concepten neer te kunnen zetten. Genoemd worden de lange trajecten en de kosten die met procedures gemoeid zijn (zonder zekerheid tot realisatie van plannen).

Bewoners

De lokale betrokkenheid is groot, mensen willen graag wat doen. Een evenement organiseren, rondleidingen geven of in de natuur werken. Dit blijkt uit de grote hoeveelheid vrijwilligers bij bijvoorbeeld Natuurmonumenten, de gemeente Rheden als terreinbeheerder van het Rozendaalse Veld, het landgoed

Middachten en de Veluwe Stoomtrein. Deze grote betrokkenheid wordt gekoesterd.

Conclusie bezoek zelf

De bezoeker wordt goed bediend in het gebied. Er is veel te beleven voor de doelgroep die de natuur opzoekt en van het cultureel erfgoed wil genieten. Het aanbod mag hier en daar wat bijgeschaafd worden om goed in te spelen op de hoge eisen van de consument. Bij de ondernemers is over het algemeen voldoende innovatiekracht, dat biedt kansen voor ontwikkeling.

Ook is er van verschillende kanten de wens tot samenwerking. Dit vindt ook al wel plaats, maar kan versterkt worden bijvoorbeeld door meer cross-overs te maken tussen natuurbeleving en horeca, evenementenbezoek en verblijf. Niet alle ondernemers/belangenverenigingen zijn lid van het Toeristisch Platform, geen voorwaarde om samen te kunnen werken, maar wel drempelverlagend.

HERINNERING EN ERVARING DELEN

De sociale media worden waarschijnlijk in privésfeer veelvuldig gebruikt om ervaringen van het verblijf in de Veluwezoom te delen. Op de eigen accounts is hier weinig van terug te vinden. Op instagram en twitter zijn wel beelden en ervaringen te vinden. Zoals eerder gemeld ligt hierbij de nadruk op de natuurbeleving. Knelpunt hierbij is wel de slechte internetverbindingen waarbij het voor bezoekers lastig is om gelijk ervaringen te delen via sociale media.

Door het meenemen van souvenirs blijft de herinnering aan het gebied levend. Souvenirs zijn er beperkt. Een aantal natuurgerelateerde producten zijn verkrijgbaar bij het bezoekerscentrum Veluwezoom. Ook is hier een assortiment aan (Veluwe)streekproducten. Bij een aantal winkels in de dorpen zijn streekproducten verkrijgbaar, waaronder wijn van Hof te Dieren. Er is een ruim assortiment aan fotoboeken en verhalenboeken over de streek. Verkrijgbaar bij de boekhandels in de dorpen en (deels) het bezoekerscentrum Veluwezoom.

Recensies worden ook gegeven. Op Zoover zijn de beoordelingen over verblijf in gemeente Rheden bij diverse accommodaties heel goed. De dagrecreatieve activiteiten worden nog niet vaak beoordeeld. De Spelerij/Uitvinderij komt goed

naar voren in de beoordeling. Voor de B&B's zijn de beoordelingen op bedandbreakfast.nl zeer goed.

De meest bekende beoordelingssite voor restaurants is lens. Hier zijn de beoordelingen wisselend van aard, van heel positief tot ook wel kritisch. Nu is het wel zo dat 'klagers' nu eenmaal sneller een beoordeling geven.

Vanuit de ondernemers wordt aangegeven dat Zoover geen onbevooroordeeld beeld geeft, de site is te manipuleren. Het is daarentegen wel een beoordelingssite die veel geraadpleegd wordt door consumenten.

Conclusie herinnering en ervaring delen

Sociale media zouden meer ingezet kunnen worden om gasten te vragen hoe het bezoek was of op te roepen om foto's van eigen ervaringen te delen. De binding met de gasten wordt hiermee versterkt.

Souvenirs zijn er beperkt. Ondernemers zouden hier op in kunnen spelen. Beoordelingen op Zoover, lens en dergelijke vormen een steeds belangrijkere rol bij nieuwe bezoekers om over te gaan tot bezoek. Belangrijk is om hier specifiek aandacht aan te besteden. Te reageren op negatieve beoordelingen (netjes afhandelen), vragen aan gasten om een beoordeling te geven (wellicht met een 'terugkomkaartje' als dank).

TERUGKEREN?

Bij diverse ondernemers is het herhalingsbezoek redelijk hoog. Dat is een mooie graadmeter voor de waardering van het bezoek!

Zover bekend is er geen database van bezoekers aan het gebied. Individuele ondernemers zullen ongetwijfeld een database hebben, op gebiedsniveau is dat er niet. Er komt geen nieuwsbrief uit. Er wordt vrijwel niet actief gevraagd om Veluwezoom te volgen op facebook of twitter.

Conclusie terugkeren?

Contact onderhouden met je gast is belangrijk om het herhalingsbezoek te bevorderen. Ook zijn de bezoekers de ambassadeurs van je gebied. Aan dit laatste onderdeel van de visitor journey mag zeker meer aandacht besteed worden, het maakt de cirkel namelijk rond, hier start het volgende bezoek.

3. OPGAVEN

De uitdaging in gemeente Rheden is om bezoekers meer te laten besteden, langer te laten verblijven en dat zij terugkomen, met familie en vrienden, naar onze mooie gemeente. Dit in harmonie met de waarden van het gebied: natuur, landschap, erfgoed, woon- en leefklimaat.

Gezamenlijk met de recreatief-toeristische partners in het gebied is een aantal opgaven geformuleerd. Speerpunten om aan te werken om tot een goed toeristisch product te komen, waarbij we knelpunten uit de weg nemen en kansen benutten. De opgaven 1 t/m 4 krijgen de meeste aandacht, zijn het meest prioritair. Opgaven 5 en 6 worden door de individuele partners opgepakt.

1. Profileren van het gebied: het online en offline uitstralen van één sterk merk.
2. Gastheerschap: informatievoorziening, gast verwelkomen, doorverwijzen naar elkaar.
3. Spreiding van bezoekers in tijd en ruimte: bezoekers verspreid over het jaar en beter verdelen over gebied en dorpen.
4. Organisatie en uitvoeringskracht: continuïteit in uitvoering (hoofdstuk 4)
5. Ruimte voor innovaties
6. Kwaliteit gebied versterken

Opgave 1, 2, 3, 5 en 6 staan in dit hoofdstuk toegelicht. De opgave 'Organisatie en uitvoeringskracht' komt uitgebreid in hoofdstuk 4 aan de orde. De concrete activiteiten en projecten staan in de uitvoeringsagenda in hoofdstuk 5.

3.1 OPGAVE: Profileren Veluwezoom

Het toeristisch profiel van een gebied is niet hetzelfde als het profiel van een gemeente. Voor de bezoeker/toerist staat de beleving van een gebied centraal, welk imago een gebied heeft en wat je er kan doen en zien. Gemeentegrenzen zijn daarin niet relevant.

In deze opgave gaat het om het online en offline uitstralen van één toeristisch merk. Waarin gekozen is voor de Veluwezoom. De Veluwezoom wordt, naast het natuurgebied, geladen met de landgoederen, de IJssel en de dorpen en de activiteiten die je hier kan doen.

Merknaam Veluwezoom

We kiezen eenduidig voor de merknaam Veluwezoom in de toeristische promotie en marketing van gemeente Rheden.

De Veluwezoom is een sterk merk. Het gebied komt al – zonder al te veel inspanning – vaak naar voren in diverse media (free publicity), en wordt herkend door bezoekers. Het Toeristisch Platform gebruikt 'Veluwezoom' al vele jaren en met succes.

Op dit moment worden nog te veel termen door elkaar heen gebruikt, zoals Rheden, Posbank, Veluwezoom, Gelders Arcadië. Door eenduidig in te zetten op de merknaam Veluwezoom ontstaat een sterke gebiedsprofilering en herkenbaarheid hiervan.

Dorpen, landgoederen, evenementen, organisaties, ondernemers en overige 'points of interest' hebben binnen de Veluwezoom alle ruimte voor profilering. Alle kernen zijn gelijkwaardig, elk met een eigen kracht en eigenheid binnen merk Veluwezoom. (Los van eigen profileringsinspanningen vanuit ondernemingen, evenementenorganisaties, terreinbeheerders etc.)

We blijven aansluiten bij de Gelderse Streken: Regio Arnhem-Nijmegen en Veluwe. De regionale marketingorganisaties RBT KAN en Visit Veluwe bereiken een groot publiek, landelijk en internationaal België en Duitsland. Ook andere 'etalages' zijn interessant zoals die van Natuurmonumenten-Veluwezoom en Geldersch Landschap en Kasteelen.

Grenzen niet hard

Het merk Veluwezoom laden we vanuit gemeente Rheden, wel met de bril van de bezoeker/toerist. Voor toerist zijn grenzen niet van belang. Niet van de gemeente, niet van het Nationaal Park.

De winter- en zomerkaart van het Toeristisch Platform geven het gebied Veluwezoom weer.

Met andere gemeenten in de zuidelijke Veluwe blijven we samenwerken in diverse overlegvormen. Diverse ondernemers in onder andere gemeente

Rozendaal, Brummen en Arnhem zijn aangehaakt bij het Toeristisch Platform Veluwezoom.

Beeldmerk Veluwezoom

Het beeldmerk 'Veluwezoom, natuurlijk!' van het Toeristisch Platform heeft alle jaren goed gefunctioneerd. Voor het gezamenlijk uitdragen van het merk is een goed beeldmerk een goed hulpmiddel, bijvoorbeeld om als 'stempel' te gebruiken op promotionele uitingen bij evenementen of op websites en folders van ondernemers. Een modernisering van het beeldmerk is daartoe wel wenselijk. Ook een keuze welke 'look and feel' gehanteerd wordt in uitingen is van belang.

Een idee is om meer beleving toe te voegen bij het betreden van de Veluwezoom. Bijvoorbeeld in de vorm van mooie grote borden 'Welkom op de Veluwezoom' met daarbij aanvullende relevante gebiedsinformatie t.a.v. fietsen, wandelen, 'beleven'.

Beeldverhaal

De Veluwezoom wordt verder thematisch geladen, gelijk aan Visit Veluwe: culture, taste, nature. Sommige onderdelen van de regio zijn onderbelicht, zoals de landgoederen en de IJssel. Door de eigen 'etalage' en de 'etalage' van anderen te vullen met beelden, activiteiten, belevenissen en mooie verhalen uit het gebied, inspireer en motiveer je een groter publiek tot een bezoek of een herhalingsbezoek.

We kiezen er voor om het beeldverhaal van de Veluwezoom compleet te maken. Voor het beeldverhaal zetten we de 'authentieke sociale media' beelden in. Daarnaast haken we aan bij de opbouw van een professionele beeldbank door RBT KAN (zij laten 1x per jaar een professionele fotograaf het gebied ingaan voor specifieke beelden en beelden die nog missen). De fotowedstrijd #mooiRheden levert ook beelden op.

Eén website - één online omgeving

Het is belangrijk om de (potentiële) bezoeker digitaal te verleiden tot bezoek, waarbij het makkelijk is te boeken en daadwerkelijk over te gaan tot bezoek. Er zijn nu nog te veel websites, die niet op elkaar aansluiten en die alle niet volledig en actueel zijn.

We willen toewerken naar één website, één portal waar de bezoeker terecht komt. Deze is goed ingebed in/eenvoudig doorklikbaar vanaf de regio-websites van Regio Arnhem Nijmegen en Visit Veluwe. Het aantal kliks om bij de informatie te komen die de bezoeker zoekt, dient zo minimaal mogelijk te zijn. Het url veluwezoom.nl blijft zeer belangrijk.

De lokale input moet verankerd zijn in het nieuwe portal. De wens vanuit de ondernemers en gemeente is dat het beheer van de online omgeving ook bij iemand(en) uit het gebied ligt. Zo blijven er korte lijnen met ondernemers, activiteiten en actualiteit in het gebied.

Uitgangspunt is dat de website compleet is; alle bedrijven, activiteiten en dergelijke staan er op. Leden van het Toeristisch Platform en participanten van het RBT KAN/Visit Veluwe worden wel meer uitgelicht.

De agenda op de website is actueel en compleet. Gebruikmaken van de NDTRC (nationale databank toerisme recreatie cultuur) van de VVV levert als voordeel op dat de agenda-items automatisch ook in de VVV-app staan. De websites van de Gelderse Streken gebruiken de NDTRC ook waardoor de agenda-items ook vanuit deze websites raadpleegbaar zijn en er schaalvoordelen zijn.

Veluwezoom APP

In grote delen van de Veluwezoom is er een slecht bereik van internet. Websites en sociale media zijn hierdoor niet goed te raadplegen. Waardoor het lastig is informatie op te zoeken over wat er te doen is in het gebied en bezoekerservaringen te delen.

In de 'Gebiedsopgaven Veluwe op 1' werken gemeenten, toeristische organisaties en ondernemers op de Veluwe samen aan een aantal opgaven. De digitale bereikbaarheid op de Veluwe is één van de prioriteiten.

Zover is het echter nog niet. En daarmee bestaat in het gebied behoefte aan de ontwikkeling van een app; de Veluwezoom APP (hierover meer bij de opgave Gastheerschap in 3.2). Een mogelijkheid om je goed te laten informeren over de Veluwezoom en wat er te doen is als je in het gebied bent of verblijft.

Indien er een goede online bereikbaarheid binnen afzienbare tijd te verwachten is, is het te overwegen om niet te investeren in de ontwikkeling en beheer van een app, maar de energie te stoppen in de mobiele website.

Campagnes

In campagnes benaderen we specifieke doelgroepen: gezinnen, wijnliefhebbers, kunstliefhebbers, fietsers etc. In een op te stellen (meerjarig) campagneplan staat de focus. De thematische aanpak van Visit Veluwe 'culture, taste, nature' geeft ook hier aanknopingspunten.

Met de campagnes wordt, zover mogelijk is, aangehaakt op de campagnes van Regio Arnhem Nijmegen en Visit Veluwe om zo een groter bereik en effect te krijgen.

Evenementen

Specifieke evenementen kunnen bijdragen aan de profilering van het gebied. Zo droeg de Giro d'Italia bij aan het imago van de Veluwezoom als fietsgebied. Een evenement als Roots in de Woods/ Fête de la nature is interessant voor de natuurbeleving, een erfgoedfair voor de profilering als gebied met vele monumentale panden en landgoederen.

Evenementenorganisaties zijn hier aan zet.

3.2 OPGAVE: Gastheerschap versterken

De recensies in en over het gebied zijn over het algemeen erg positief. Belangrijk om dit vast te houden! De concurrentie tussen toeristische gebieden is groot, met goed gastheerschap kan je je onderscheiden.

De kern van goed gastheerschap is in onze ogen 'ontzorgen en verrassen'. Een bezoek moet voelen als een warm bad. Het gaat om aandacht in drie fasen: voorgaand een bezoek, tijdens het bezoek en na het bezoek (nazorg).

Hierin vinden we samenwerking heel belangrijk. Samenwerking tussen de toeristische sector, niet-toeristische ondernemers, terreinbeherende instanties, verenigingen, overheden én bewoners. Samen vertellen we het verhaal van de Veluwezoom.

Het doel is dat de bezoeker goed geïnformeerd is, een gastvrij verblijf ervaart en graag terugkomt. We komen tot drie hoofdthema's om te werken aan het versterken van onze gastheerschap: Veluwezoom APP, Veluwezoom ambassadeurs en eenduidige bebording & informatie op de plek.

Veluwezoom APP

De behoefte aan een goed toegankelijk compleet overzicht van de informatie over het gebied is groot. Het idee is een Veluwezoom APP te ontwikkelen die makkelijk raadpleegbaar is door gastvrouwen en –heren, maar ook door toeristen zelf. Daarbij moet een stuk beleving van het gebied worden meegegeven, in foto's, vlogs etc (let wel op zwaarte van de app & beschikbaarheid wifi/internet). De voorkeur is dan ook een eigen app te ontwikkelen (en niet de VVV-app in te zetten).

Alle informatie staat in deze app: alle to do's, to see's, overnachten, agenda, routes. De APP is in de talen Nederlands, Duits en Engels.

Basis voor het (topografische) gebied is het gebied dat op de (zomer en winter) kaart van het Toeristisch Platform staat.

Voorwaarde voor succes is dat de aanwezigheid van de app door vele ondernemers gepromoot wordt. Bijvoorbeeld bij binnenkomst op de balie een attentie op de app, op de menukaart/bierviltje/placemat. We houden rekening

met ontwikkelkosten, kosten voor langdurig beheer en kosten voor het vermarkten van de app (zodat deze ook daadwerkelijk geïnstalleerd wordt).

Veluwezoom ambassadeurs: vertellen en doorvertellen

Iedereen in het gebied is in principe een ambassadeur van de Veluwezoom. Of je nu bij de VVV werkt, een toeristisch bedrijf hebt, boswachter bent, een winkel in het dorp hebt, inwoner bent. Samen vertellen we over het gebied, over de unieke belevingen, de bijzondere plekken, de evenementen.

Om de gebiedskennis te vergroten en het 'doorvertellen' te stimuleren gaan we inzetten op '**Veluwezoom ambassadeurs**'. We creëren fans van het gebied. Door het houden van excursies om het gebied te proeven, kennis te maken met elkaar en kennis op doen met eventueel een quiz/wedstrijd/uitdaging verleiden we zoveel mogelijk 'gewone' mensen om Veluwezoom ambassadeur te worden. Er kunnen ook speciale activiteiten voor bewoners georganiseerd worden zoals eigen haardhout kloven, paddenstoelen zoeken om te eten, kerstboom uitzoeken etc.

Een idee is om op drukke dagen mensen in te zetten bij bijvoorbeeld het pontje vanuit Lathum of het station die bezoekers informeren, ideeën geven en de weg wijzen. Deze persoonlijke touch zal gewaardeerd worden. Eventueel kunnen deze Veluwezoom ambassadeurs gekleed zijn in historische kleding.

Ben je 'geschikt' bevonden als Veluwezoomambassadeur, dan krijg je een **Veluwezoompas**. Hiermee krijg je korting en krijg je een kijkje achter de schermen (speciale behandeling). In ruil daarvoor deel je foto's, ervaringen, vertel je door etc.

De Veluwezoompas kan ook verkocht worden als kortingspas.

Vanuit het RBT KAN is een **E-learning programma** opgezet op www.regioambassadeur.nl. In deze online omgeving staan trainingen voor verschillende deelgebieden in de Regio Arnhem-Nijmegen om de gebiedskennis bij te spijkeren. Voor de Veluwezoom is (nog) geen E-learning programma beschikbaar. Het kan voorzien in een laagdrempelige manier om deelnemers kennis te laten nemen van de Veluwezoom en welke activiteiten er mogelijk zijn.

Voordat een bezoek plaatsvindt, kan je alvast vertellen over het gebied; **vooraf verleiden**. Zo kan een ondernemer, als niet via een tussenpersoon geboekt

wordt, in klantcontact wijzen op de mogelijkheden en bijzonderheden in het gebied. Bijvoorbeeld 'Download alvast de Veluwezoom app', 'wist u dat in het weekend van uw bezoek Kasteel Middachten geopend is voor publiek?' of 'Bekijk hier de top '10 must see's en do's van de Veluwezoom (met verwijzing naar website).

Door zelf foto's en verhalen te **delen via sociale media** en youtube te vullen met korte aantrekkelijke filmpjes van unieke ervaringen/belevingen in de Veluwezoom verleid je om een bezoek te plannen. Elke ondernemer heeft hier een rol in. Maar wenselijk is dat dit ook professioneel aangevlogen wordt.

Er is nu geen database van emailadressen van bezoekers en potentiële bezoekers. Graag willen we deze betrokken mensen wel 1x per maand/kwartaal pro-actief informeren over de activiteiten en bijzonderheden in de Veluwezoom door het versturen van een **emailnieuwsbrief**. Inwoners zullen voor een groot deel hierin geïnteresseerd zijn. De database kan ook (beperkt) gebruikt worden voor marketingacties.

Onderdeel van de nazorg van een bezoek is het vragen van een **review**. Ondernemers kunnen hier meer een rol in pakken door gasten te vragen hoe ze het verblijf/de activiteit vonden en specifiek te vragen om een review te geven op iens/zoover/tripadvisor danwel in een (online) gastenboek. Eventueel kan een kortingsactie bedacht worden ten behoeve van herhaalbezoek.

Eenduidige bebording & informatie op de plek

We willen toewerken naar een makkelijk toegankelijke informatievoorziening. Onze gasten krijgen gelijk een welkom gevoel in het gebied, ze worden letterlijk welkom geheten en kunnen de weg vinden.

Verschillende projecten/activiteiten zijn hiervoor benoemd:

- **Entree** naar het gebied. Op verschillende plaatsen kunnen bezoekers echt welkom geheten worden op de Veluwezoom. Bijvoorbeeld vanaf Velperbroek.
- **Eenduidige bewegwijzering** naar het bos, naar bedrijven, naar de IJssel, naar VVV's. Informatievoorziening op bebording op orde. Niet in veel verschillende kleuren, goed onderhouden (schoon). Dit wordt gezien als

taak van de gemeente. De verbinding tussen de pontjes/aanlegkades bij de IJssel en de dorpen is ook een aandachtspunt.

- Goed **vindbare VVV en VVV-agentschappen**. Nu zijn het vaak hoekjes van winkels/bedrijven. We verwachten een zekere professionaliteit, het e-learningprogramma kan daarbij helpen. De openingstijden zijn een aandachtspunt. Een VVV-punt bij station Dieren en in het centrum van Velp is wenselijk.
- Er is behoefte aan **een goede toeristische kaart** met routes, to do's etc. De zomer- en winterkaart van het Toeristisch Platform geven een stuk beleving. De kaart die de gemeente uitgeeft is meer bedoeld om de weg te vinden en hier staan ook de toeristische to do's/to see's op. Een heruitgave van deze kaart staat al op de planning.
- Op meer plekken in het gebied zou het mogelijk moeten zijn fietsen te huren, bijvoorbeeld door een **fietsverhuur** bij de stations.
- Het is wenselijk dat er meer aantrekkelijke verblijfplekken in de dorpen komen. Zo kan de uitstraling van het Callunaplein verbeterd worden en ook Rheden verdient aandacht. De Emmastraat in Velp is al veel aantrekkelijker geworden. Dit komt niet in de uitvoeringsagenda, maar is een aandachtspunt bij ruimtelijke herinrichtingsprojecten.

3.3 OPGAVE: betere spreiding van bezoekers; fysiek en in tijd

De druk op het gebied is met pieken erg hoog. Het aantal bezoekers dat het gebied bezoekt is prima op orde. Het gaat dan ook niet om meer bezoekers te trekken, maar wel om te zorgen voor een betere spreiding van bezoekers. De betere spreiding heeft betrekking op enerzijds een fysieke spreiding over het gebied. Waarbij de bezoekers meerdere toegangen tot het natuurgebied ontdekken en zich beter verspreiden naar de dorpen, de landgoederen en de IJssel. Bestedingen van bezoekers komen dan ook terecht in een groter gebied en de natuurbeleving/rust in het overbelaste gebied komt beter tot uiting. Anderzijds gaat het om een betere spreiding in tijd. Doordeweeks en buiten het hoogseizoen is er nog volop ruimte voor bezoek.

Om bezoekers beter te verspreiden door het gebied en bezoek door het jaar heen te stimuleren zijn volgende activiteiten in drie thema's benoemd: Agenda-communicatie, aanbod en parkeren-mobiliteit.

Agenda - communicatie

Er worden al heel veel activiteiten georganiseerd in de Veluwezoom. Door het afstemmen van de data van de activiteiten in agenda kan naast de het sturen op de spreiding van bezoekers ook een hogere deelname aan de activiteit bereikt worden. Zo vonden in 2015 drie kerstmarkten gelijktijdig plaats.

Bij het afstemmen van de agenda kan ook gestuurd worden op een jaarronde vulling van de agenda op binnen- en buitenlocaties.

Een idee was een weekkalender in te voeren, waarbij elk dorp een eigen dag van de week krijgt tijdens het 8 weken durende zomerprogramma. Het is nog even de vraag of dit kansrijk is, gezien de populaire dagen in het weekend. Er is al wel een aantal activiteiten op vaste dagen: de Velpse donderdagen, de woensdagmiddag kindervoorstellingen in het openluchttheater in Velp en in juli de zondagmiddag tuinconcerten op Middachten.

Met een gevulde agenda, volgt de communicatie over de activiteiten. Het is vaak niet bekend welke activiteiten plaatsvinden. Door extra nadruk te leggen op activiteiten buiten het hoogseizoen en doordeweek, wordt bijgedragen aan de spreiding.

Door campagnematige compacte doelgroepen gericht uit te nodigen voor een bezoek buiten de hoogtijdagen (-tijden) kan ook bijgedragen worden aan een betere spreiding van de bezoekers.

Door bijvoorbeeld de ontwikkeling placemats met de winterkaart of zomerkaart, met een koppeling naar de website veluwezoom.nl of Veluwezoom APP worden bezoekers verleid tot een vervolgbezoek of terugkomst.

Aanbod

Over het algemeen wordt gesteld dat er al voldoende aanbod is. We blinken uit in 'kleinschalig' aanbod. Door samenwerking van ondernemers en organisaties in verblijf-activiteit-activiteit krijg je 'kleinschalig in veelvoud' en ontstaat er iets groots, waardoor bezoekers langer verblijven. Bijvoorbeeld door aanbieden van een einddags Veluwezoombuffet en/of start met Veluwezoom lunchbuffet.

Specifiek wordt graag gezien dat het erfgoed meer opengesteld wordt. Hierdoor meer spreiding vanuit bos naar "to see's" landgoederen & dorpen. Door te investeren in gastvrije dorpen, waaronder ruimere openingstijden (zondag) worden bezoekers hier vastgehouden. Zoeken naar samenwerking.

Het is wenselijk dat evenementen juist ook in de dorpen, landgoederen en langs de IJssel georganiseerd worden. Zoals een foodtruckfestival langs de oevers van de IJssel, een buitenbios bij landgoederen en de dorpsfeesten in Dieren, Velp en Rheden. Evenementen in verschillende seizoenen en/of op doordeweekse dagen dragen bij aan de spreiding in tijd, natuurlijk wel passend bij de doelgroep en het thema (wijn en wild eten in de herfst, wildspotten in de late zomer tot herfst, midwintertochten, lammertijd etc)

Parkeren - mobiliteit

Op een topdag op de Veluwezoom zijn er 80.000 mensen in het gebied. De indruk bestaat dat de grootste druk(te) veroorzaakt wordt door eigen inwoners (+ straal van 15 km). Vereniging Natuurmonumenten doet nu een parkeeronderzoek in haar terreinen. Het aantal parkeerders en herkomst wordt daarin meegenomen. Waarschijnlijk is er voor het hele gebied eerst meer onderzoek nodig naar vervoersbewegingen, herkomst van bezoekers en beweegredenen voor een bezoek voordat de exacte maatregelen ten aanzien van het parkeren benoemd

kunnen worden. Daardoor is het nog niet mogelijk keuze te maken in maatregelen voor wat betreft parkeren/mobiliteit.

Er zijn al vele mogelijke maatregelen benoemd:

- * meerdere parkeerplaatsen rondom het bosgebied te ontsluiten; Postiljon, Metoor, Roskam, gemeentehuis, Rhederlaag+pontje, Terlet (voor mountainbikers), bij horecagelegenheden (ook bijv de Luchte Spankeren), bij de parkeerplaats bij afrit A348 in De Steeg en bij Nieuwland Dieren. Deze parkeerplaatsen al dan niet als Veluwetransferium inrichten; met service als horeca, toilet, OV-halte.
- * digitaal systeem doorvoeren 'parkeerplaats vol'.
- * Route Posbank op zondag afsluiten.
- * Geen nieuwe routes ontwikkelen, wél omlegging routes via dorpen en IJssel meer betrekken in routes en verwijzing. Voorbeelden: wandelroute Carmiggelt-Rhederoord via de kern De Steeg leiden (Natuurmonumenten), fietsroute van Doesburg naar Dieren langs de IJssel via de oude kern leiden (binnen project actualisatie fietsknooppuntennetwerk).
- * meerdere Veluwezoom entrees, zoals Natuurmonumenten nu ingezet heeft waaronder recentelijk bij de Priesnitzhoeve.
- * verbeteren openbaar vervoer, waaronder de verbinding van Station Dieren naar de Spelerij en de verbinding van Posbank-station Rheden-kern Rheden.
- * combinatie OV-fietsverhuur.
- * bepaalde parkeerplaatsen inrichten met fietsafspuitplaats voor MTB-ers.
- * elektrische laadpalen voor auto's en fietsen op parkeerplaatsen bij horeca of elders waar gewenst is.
- * witte fietsenplan waarbij geparkeerd wordt buiten het natuurgebied.

3.4 OPGAVE: ruimte voor innovaties

Er is voldoende innovatiekracht in het gebied. De uitdaging is om innovaties ruimte te geven. Enerzijds vanuit de ondernemers om er de tijd voor te nemen, even uit de waan van de dag te stappen. Brancheorganisaties als de Recron en regiomarketingorganisaties kunnen hier een rol in spelen; kennisdelen, elkaar inspireren, samen optrekken. Anderzijds vanuit de overheden binnen de regelgeving de ruimte te zoeken zodat ondernemers/initiatiefnemers de mogelijkheid hebben om op trends in te spelen. En door vanuit de overheid nieuwe ontwikkelingen op een positieve wijze te begeleiden.

De ontwikkeling van verblijfsrecreatie is specifiek genoemd als branche voor innovatieve ontwikkelingen. Onder andere te denken aan glamping en ruimte voor camperplaatsen.

Mogelijke activiteiten zijn:

- Deelname door ondernemers aan programma's van RBT KAN, zoals de workshop over de wensen van de Duitse markt.
- Gebruikmaken van diensten van de brancheorganisaties bijvoorbeeld sessies aan de hand van leefstijlen, deelname aan excursies naar collega-bedrijven etc.
- Ruimte voor ondernemerschap inbrengen in traject bestemmingsplan buitengebied.
- Instand houden van korte lijnen tussen ondernemers/initiatiefnemers en ambtelijke organisatie, door o.a. rol bedrijvencontactfunctionaris en beleidsmedewerker recreatie en toerisme.

3.5 OPGAVE: kwaliteit gebied versterken

Bestaande (ruimtelijke) ontwikkelingen geven kansen voor recreatie en toerisme, zoals bijvoorbeeld de herinrichting stationsomgeving Dieren waar een stukje informatievoorziening en inspiratie tot bezoek plaats kan vinden (voorzieningen in dorp Dieren, IJssel en Veluwe). De ontwikkeling van het Rivierklimaatpark IJsselpoort geeft volop kansen om de IJssel meer beleefbaar te maken.

Hoe mooi zou het zijn als de dorpen gezellig ogen en uitnodigen om wat langer te verpozen. Flaneren door de dorpsstraten, even zitten op een bankje, langs de etalages lopen. Aandacht voor de inrichting van de openbare ruimte en aankleding hiervan geeft een welkom gevoel aan bezoekers. Specifiek worden genoemd: het Callunaplein in Dieren, de oude kern Dieren, kern De Steeg en centrum Velp.

Er is een aantal locaties in de gemeente die een vervallen indruk maken maar wél potentie hebben om te ontwikkelen tot een interessante toeristisch-recreatieve trekpleister. Deze locaties vormen mede het visitekaartje van de gemeente, de huidige staat doet afbreuk aan de gehele uitstraling van het gebied. Te denken aan voormalig hotel Laag-Soeren en de Rhederhof bij Rheden. Struikelblokken zijn divers; financieel, juridisch of de eigendomssituatie. Voor De Steeg wordt de wens geuit om hotelontwikkeling te stimuleren achter het tankstation, passend bij de toeristische sfeer van De Steeg van weleer.

Mogelijke activiteiten zijn:

- Ideeën voor versterking recreatie-toerisme inbrengen in lopende en nieuwe ruimtelijke trajecten, zoals Traverse Dieren, Soerense Poort en Havikerpoot (verbindingen met IJssel), structuurvisie Velp, structuurvisie Landelijk Gebied.
- Aankleding dorpscentra bijvoorbeeld door bloemen en bankjes.
- Aandacht voor locaties met potentie. Alert zijn op initiatiefnemers voor deze locaties en daar dan snel op inspelen.
- Initiatieven voor functiewijziging van panden ten behoeve van toerisme positief benaderen en waar mogelijk ondersteunen.

4. ORGANISATIE & FINANCIËN

4.1 HUIDIGE STRUCTUUR

Aan toerisme werken we samen en ieder heeft zijn eigen rol hierin. Hieronder staat een overzicht van de organisaties en hun verantwoordelijkheid.

Provincie Gelderland

De looptijd van het actieplan vrijetijdseconomie is afgelopen (2012-2015). Er was jaarlijks circa € 2,5 miljoen beschikbaar dat onder andere is ingezet in verbetering van de toeristische infrastructuur en de vermarkting van Gelderland.

Provincie Gelderland heeft de marketing van de provincie vormgegeven door de campagne Gelderse Streken. Er zijn vier regio's: Achterhoek, Veluwe, Regio Arnhem Nijmegen en Rivierenland. Gemeente Rheden is organisatorisch onderdeel van de Regio Arnhem Nijmegen. Maar haakt qua marketing aan bij zowel Regio Arnhem Nijmegen als Veluwe, de coördinatie loopt voor beide regio's via het RBT KAN.

Provincie Gelderland investeert nu € 3 miljoen per jaar in de Gelderse Streken. Zij draagt bij via projecten waarbij de bedoeling is dat deze gefinancierd worden door o.a. het bedrijfsleven. Circa 1,5 miljoen komt terecht via projecten bij de Veluwe en Regio Arnhem Nijmegen.

RBT KAN

Het RBT KAN heeft 25 fte, onderverdeeld in 10 fte voor VVV medewerkers, 15 fte voor de marketing (waarvan 4 fte de online marketing doen). Visit Veluwe dat ondergebracht is bij RBT KAN heeft 5 fte.

Het RBT KAN verzorgt soms het secretariaat of voorzitterschap van toeristische platformen. Voor het Toeristisch Platform Veluwezoom geldt dit niet, onder het motto 'Don't fix it when it works'.

De gemeente betaalt jaarlijks € 50.000 voor de dienstverlening op het gebied van informatievoorziening (VVV-functies) en marketing (on- en offline). Door de ontwikkelingen op de Veluwe (het failliet gaan van het VBT) heeft VisitVeluwe voor twee jaar de opdracht gekregen de marketing te verzorgen voor de Veluwe. De gemeente Rheden kan meeliften op de promotie vanuit VisitVeluwe, zonder

hiervoor een rekening te krijgen. De gemeente maakt gebruik van het RBT/VisitVeluwe voor het vermarkten van producten, zoals het fietsrondje Rheden-Doesburg-Zevenaar-Rheden, de pendelboot, Gelders Arcadië producten en de Veluwezoom in het algemeen.

Het toeristisch bedrijfsleven doet, naast hun uitgaven voor eigen marketing en promotie, ook een behoorlijke bijdrage aan het collectieve marketing programma voor de Veluwezoom van RBT KAN/VisitVeluwe.

• Individuele bedrijven, toeristische markt	€ 42.500,--
• Individuele bedrijven, zakelijke markt	€ 10.000,--
• Bijdrage van Toeristisch Platform	€ 5.500,--
• Bijdrage Familisation Trips*	€ 5.000,--

Totaal op jaarbasis (2016) € 63.000,--

(* Familisation Trips zijn bezoeken door touroperators, bloggers, journalisten om bekend te raken met het gebied. Ondernemers dragen bij in 'natura').

Het bedrag dat RBT KAN en VisitVeluwe jaarlijks kunnen besteden aan marketing en promotie in binnen en buitenland bedraagt circa € 8 miljoen euro. Dit is publiek-privaat budget en komt ten goede van o.a. de regiomerken Veluwe en Veluwezoom.

Gelders Arcadië

De gemeenten in de (brede) Veluwezoom werken samen aan een stevigere marketing van het erfgoed van de Veluwezoom richting geïnteresseerde bezoekers. Het is een bestuurlijke en ambtelijke samenwerking van de gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en Wageningen.

Gebiedsopgave Veluwe

Een andere bestuurlijke en ambtelijke samenwerking is de Gebiedsopgave Veluwe. Hierin werken de Veluwe gemeenten samen met provincie Gelderland aan een agenda waarin de opgaven voor de Veluwe benoemd worden. Natuur en landschap, erfgoed, en toerisme zijn de leidende thema's. In het concept worden onder andere de volgende opgaven benoemd: het beleven van erfgoed (waaronder metrolijn van Holland City, NBTC), kwaliteitsimpulsen verblijfsaccommodaties, verstevigen natuur en landschap, meer recreatief

gebruik van IJssel en Apeldoorns Kanaal etc. en het zorgen voor een optimale infrastructuur (zowel fysiek als digitaal).

Toeristisch platform Veluwezoom

Het Toeristisch platform Veluwezoom heeft circa 90 leden en werkt met een bestuur vanuit deze leden. Leden zijn ondernemers, natuurorganisaties, evenementenorganisatie, landgoederen en anderen in de vrijetijdsector. De leden zijn hoofdzakelijk gesitueerd in de gemeente Rheden, maar heeft zeker ook leden daarbuiten (de toerist kent immers geen grenzen). Het lidmaatschap bedraagt € 120 per jaar.

Het Toeristisch platform heeft geen betaalde krachten, zij werkt met een bestuur die dit op vrijwillige basis doet.

Voor een bedrag van € 6.500 per jaar heeft het Toeristisch Platform afspraken met het RBT KAN voor het meeliften in campagnes, promotie in binnen- en buitenland en naamsvermelding op de website van de Regio Arnhem Nijmegen en Visit Veluwe.

Daarnaast zijn diverse leden individueel aangesloten bij het RBT KAN (kleinere betalen € 200-400, grotere tot € 1500 per jaar, tot specifieke bijdragen van bedrijven tot € 10.000).

Gemeente Rheden

Ambtelijk gezien is er circa één fte specifiek voor toerisme, voor beleid, projecten en het ondersteunen van projecten. Daarnaast is recreatie/toerisme verweven in de beleidsvelden natuur, erfgoed, infrastructuur, evenementen, ruimtelijke ordening en economie.

Gemeente Rheden investeert jaarlijks circa € 50.000 in het RBT KAN. De helft van dit bedrag is bedoeld voor marketingactiviteiten, de andere helft is bestemd voor de informatievoorziening bij de VVV en de VVV-servicepunten.

Daarnaast beschikt gemeente Rheden in 2016 over € 25.000 om initiatieven in recreatie en toerisme te subsidiëren. Onder andere de zomer- en winterkaart van het Toeristisch Platform wordt hiermee gesubsidieerd.

Specifiek voor de organisatie van evenementen geldt in 2016 een subsidieplafond van € 25.000. Incidenteel wordt er separaat budget beschikbaar gesteld, zoals dit jaar voor de doorkomst van de Giro d' Italia.

Voor de schaapskudde, aanleg infrastructuur, onderhoud openbare parkeerplaatsen, natuurbeheer Rozendaalse Veld en dergelijk zijn separate budgetten beschikbaar binnen andere beleidsvelden dan Toerisme.

Gemeente Rheden int toeristenbelasting, dit is circa € 100.000 per jaar, de toeristenbelasting bedraagt € 1,11 per persoon per overnachting.

De gewenste rol vanuit de gemeente is: samenwerken met ondernemers en belangenbehartigers en samenwerking bevorderen tussen alle partijen. Dit doet de gemeente door een faciliterende rol te pakken, initiatieven te delen, onder voorwaarden subsidie te verstrekken en - waar mogelijk - ruimtelijk gebruik door de branche te stimuleren.

VVV's

De VVV en de VVV-servicepunten vallen onder de VVV-licentie van het RBT KAN. Het RBT KAN coördineert deze informatievoorziening. RBT KAN draagt circa € 13.000 per jaar bij aan de VVV in het bezoekerscentrum.

Vereniging Natuurmonumenten - Bezoekerscentrum Veluwezoom

Het bezoekerscentrum is een belangrijke plek om informatie te krijgen over het Nationaal Park Veluwezoom. Er zijn betaalde krachten werkzaam met in totaal 4 fte. Daarnaast zijn 80 vrijwilligers actief op het bezoekerscentrum. Voor specifieke VVV-diensten wordt verwezen naar de VVV in hetzelfde pand. Het bezoekerscentrum draait volledig op kosten van Vereniging Natuurmonumenten.

Lokaal: ondernemersverenigingen / BIZ Velp / BIZ Dieren / Rheden promotie / Dieren met Dieren/ ...

In elk dorp is een ondernemersvereniging of promotieclub actief. Het gaat dan om lokale promotie en organisatie van lokale activiteiten en evenementen. Sommige activiteiten hebben een regionale uitstraling. Elke organisatie heeft haar eigen financiering voor de activiteiten die zij onderneemt. Voor Dieren en sinds kort ook Velp wordt geld geïnd via de constructie van de BIZ (Bedrijven investeringszone). Alle ondernemers in een vast begrensd gebied dragen via een belastingmaatregel bij aan de BIZ. De belasting wordt door de gemeente geheven en doorgesluisd naar respectievelijk BIZ Dieren en BIZ Velp.

Evenementenorganisaties

Voor de Posbankloop, Open NK Schaken, Velleper Donderdagen, Schaapscheerdersfeest Rheden en dergelijke zijn aparte stichtingen opgericht. Daarnaast zijn er nog (min of meer) eenmalige evenementenorganisaties die de gemeente aandoen zoals in 2016 de Giro d'Italia en de ICCCR.

RiQQ

Het RiQQ is de Rhedense instelling voor cultuur en kunst. RiQQ is ontstaan uit een fusie van De Alliantie (Rhedense Stichting voor kunst en cultuur), Muziekschool Musica Allegra en de Rhedense Muziek Federatie. RiQQ is opgericht als onafhankelijke stichting met een eigen budget, op initiatief van de gemeente Rheden. RiQQ is verantwoordelijk voor de verbinding van culturele initiatieven en voor de uitvoering van de cultuurtaken die eerder bij de gemeente lagen.

Muziek- en theaterverenigingen kunnen jaarlijkse subsidie aanvragen en ter ondersteuning van specifieke activiteiten. Daarnaast stimuleert RiQQ kleinschalige activiteiten in de regio die eenmalig, kortdurend en experimenteel van aard zijn.

4.2 ORGANISATIE MASTERPLAN

Het masterplan recreatie & toerisme is een product van de Rhedense gemeenschap. De toeristisch-recreatieve sector speelt een grote rol in de invulling. Het is niet een topdown product van gemeente Rheden. Gemeente Rheden is één van de partijen die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het masterplan. Dit vergt een andere organisatiestructuur dan de gemeente in het verleden gewend is, de gemeente moet durven meer los te laten. Daarnaast kan van de ondernemers niet verwacht worden dat zij alle activiteiten (pro deo) uit te voeren. Verschillende activiteiten zijn direct ondernemersbelang, maar vele andere activiteiten hebben een meer algemeen belang.

Om tot een goede uitvoering van de activiteiten die van (gezamenlijk) belang zijn voor het toeristische gebied Veluwezoom, denken we aan het volgende organisatieplaatje. Hiermee bereiken we continuïteit in de uitvoering, een gezamenlijke sturing in de te ondernemen activiteiten en een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de uitvoering. De definitieve vorm wordt de komende periode uitgedacht.

Toeristisch coördinator(en)

Spil in de uitvoering is de inzet van betaalde handen (liefst een aantal personen tbv continuïteit, bereikbaarheid etc). Toeristisch coördinatoren zijn: aanjagers, projectuitvoerders, oliemannetjes/vrouwtjes, wegwijzers (bij bijvoorbeeld vergunningaanvraag, of regelzaken). Zij voeren (een groot deel van) de gezamenlijke uitvoeringsagenda uit. Ze zijn zeer betrokken in het gebied, hebben korte lijnen met organisaties, ondernemers en zeker ook de regionale marketingorganisaties.

In de uitvoering wordt samengewerkt met vele verschillende partijen en ondernemers in het gebied. Ook is er contact met de onderwijscoördinator van onder andere Saxion en Helicon tbv onderzoeksprojecten en stages door studenten.

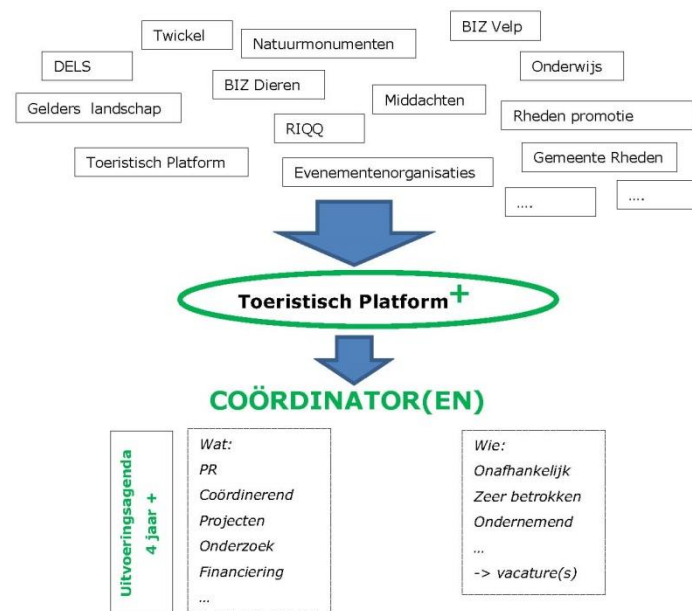
De Toeristisch coördinator(en) maken voor elk jaar een werkplan. Voor de eerste uitvoeringsperiode (1/2 2016-2017) is de focus aangegeven in de uitvoeringsagenda in het masterplan recreatie & toerisme (hoofdstuk 4).

Toeristisch platform+

De coördinatoren worden aangestuurd vanuit het Toeristisch Platform+. Zij komen één keer per maand een ochtenddeel bijeen tbv deze aansturing. Zo wordt goed op hoofdlijnen vinger aan de pols gehouden en de voortgang in de uitvoering van de uitvoeringsagenda bewaakt. Hier staat mogelijk een bestuursvergoeding tegenover.

Het toeristisch platform+ bestaat uit het bestuur van het Toeristisch Platform aangevuld met één vertegenwoordiger vanuit de terreinbeherende organisaties en één vertegenwoordiger vanuit de ondernemersverenigingen/besturen. Ook gemeente Rheden is hierin vertegenwoordigd. Zo ontstaat een breed draagvlak en gedeelde verantwoordelijkheid.

Het Toeristisch Platform+ is verantwoordelijk voor de continuïteit in uitvoering en promotie van ons gebied, de Veluwezoom.

Wie doet mee?

Wenselijk is natuurlijk dat zoveel mogelijk partners in het gebied participeren in de uitvoeringsagenda toerisme. We starten waar de energie zit en houden de armen open voor partners die later aanhaken.

De focus ligt op het gebied gemeente Rheden (primair gebied). Participerende organisaties geven mandaat aan Toeristisch Platform+ om uitvoeringsagenda uit te voeren met behulp van de coördinator(en). Dit doen zij door een financiële bijdrage te leveren & (symbolisch) een handtekening te zetten onder de uitvoeringsagenda tijdens een feestelijk startmoment in ± oktober 2016. De vertegenwoordigers in het Toeristisch Platform+ zorgen voor een goede afstemming met de partners.

Eén à twee keer per jaar komen de partners in het Toeristisch Platform+/in de uitvoeringsagenda bijeen om een update te krijgen van de voortgang van de uitvoering. Dit kan gecombineerd worden met een thema /kennisuitwisseling /excursie etc.

4.3 FINANCIËN MASTERPLAN

Begroting

De inschatting is dat voor de uitvoering van het Masterplan recreatie & toerisme voor de eerste anderhalf jaar (2^e helft 2016-2017) een budget nodig is van € 100.000,=.

Een groot deel van het benodigd budget is bedoeld voor het aanstellen van toeristisch coördinator(en). Deze extra handen zorgen voor de projectuitvoering en promotie van het gebied. Daarnaast is er een uitvoeringsbudget voor projecten.

In de uitvoeringsagenda staan de bedragen gespecificeerd per opgave en per project/activiteit. De inzet in uren van alle partners is niet opgenomen in het kostenoverzicht. Ook is er nog een aantal PM posten.

Activiteit	Globale begroting
Opgave organisatie- uitvoeringskracht	€ 45.000
Opgave profilering	€ 17.000
Opgave gastheerschap	€ 38.000
Opgave spreiding	-
Opgave innoveren	-
Opgave ruimtelijke kwaliteit	-
Totaal	€ 100.000

Financiering

Het idee is dat alle deelnemende partners financieel bijdragen aan de uitvoering van de uitvoeringsagenda. Dit kan reeds voor promotie of specifieke activiteiten gelabeld budget zijn. Ook is het mogelijk om dit middels manuren te doen. Door samen te werken en budgetten te koppelen, bereiken we een grotere slagkracht. Gemeente Rheden heeft ook reeds budget beschikbaar voor de uitvoeringsagenda. De eerste anderhalf jaar (2^e helft 2016 en 2017) heeft gemeente een grotere inzet zowel financieel als in uren, om zo een goede start te faciliteren.

Een taak van de coördinatoren is ook om op zoek te gaan naar externe financiering voor projecten. Vanuit provincie, Europa, cultuurfondsen en andere fondsen liggen kansen voor financiering van projecten uit de uitvoeringsagenda.

Daarnaast willen we studenten (van onder andere Saxion en Helicon) slim inzetten in combinatie met hun leerdoelen.

De coördinator(en) maakt elk jaar een jaarplan waarin hij/zij de activiteiten voor het komende jaar omschrijft en begroot. Op basis van dit jaarplan vindt de verantwoording plaats naar het Toeristisch Platform+ en vervolgens de financierende partners.

Een duidelijke oproep vanuit de partners is dat we in ieder geval een aantal jaar de tijd moeten nemen om de organisatie op te bouwen en ook echt zichtbare resultaten te kunnen zien. Voorstel is om na 4 jaar een evaluatie te doen.

4. UITVOERINGSAGENDA

In de Uitvoeringsagenda staan per opgave de projecten en activiteiten. Deze projecten en activiteiten komen voort uit de gesprekken die gevoerd zijn, inventarisatie van documenten en de werksessies in het kader van het Masterplan recreatie & toerisme Veluwezoom. In de werksessies zijn ook prioriteiten meegegeven. Voor veel projecten is er mankracht nodig. De invulling en financiering van de nieuwe organisatiestructuur is dan ook cruciaal voor de realisatie van de uitvoeringsagenda.

UITVOERINGSAGENDA				
Project / activiteit	Concreet betekent dit:	Planning (Q=kwartaal)	Wie (1=projecttrekker)	Indicatie kosten & dekking
OPGAVE: Profilering Veluwezoom				
Creëren van één website van gemeente Rheden/Veluwezoom	Het komen tot één website met: - complete informatie - zoekfunctie (toegespitst op de Veluwezoom) - actuele agenda (NDTRC) - meertalig - responsive (geschikt voor tablet en smartphone) - eenduidige terminologie - gekoppelde sociale media accounts	Q3/2016 (per 1 april 2017 staat de online omgeving)	Toeristisch Platform+ (1) RBT KAN/Visit Veluwe	€ 5.000 Uren coördinatoren
Doorontwikkeling online omgeving Veluwezoom	Samen met onze partners in de zuidelijke Veluwe komen tot een eenduidige online omgeving (langere termijn)	2018 e.v	Toeristisch Platform+ (1) gemeente Rheden buurgemeenten RBT KAN/Visit Veluwe	PM
Beeldverhaal	- beeldbank opzetten - authentieke sociale media film maken - voortzetten fotowedstrijd #mooiRheden	Q3/2016 – Q4/2016 Beeldbank continu bijhouden	Toeristisch Platform+ (1) RBT KAN/Visit Veluwe	€ 3.000 uren coördinatoren
Beeldmerk Veluwezoom	- een voorstel om het huidige beeldmerk 'Veluwezoom natuurlijk' te moderniseren - toe te passen als 'stempel' op uitingen van ondernemers/ activiteiten e.d. - huisstijl voor communicatie ontwikkelen	Q4/2016	Toeristisch Platform+	€ 3.000 uren coördinatoren

Project / activiteit	Concreet betekent dit:	Planning (Q=kwartaal)	Wie (1=projecttrekker)	Indicatie kosten & dekking
Campagneplan	In het campagneplan staat welke specifieke doelgroepen en thema's per periode extra onder de aandacht gebracht worden. En welke communicatiemiddelen daarvoor worden ingezet.	Q1/Q2 2017	Toeristisch Platform+ (1) RBT KAN/Visit Veluwe	Uren coördinatoren
Digitale bereikbaarheid Veluwezoom	Binnen de 'Gebiedsopgaven Veluwe op 1' is een goede toegankelijkheid tot de online omgeving in het gebied (wifi, bereik internet) één van de kernopgaven.	2016 e.v.	Sprintteam Veluwe (1) Gemeente Rheden	PM investering Uren gemeente
TOP 10 Veluwezoom	Belevenissen formuleren, top 10 things to do-must see's in de etalage. Deze top 10 Veluwezoom wordt verspreid in gebied.	Q2/2017	Toeristisch Platform+ (1) RBT KAN/Visit Veluwe	€ 5.000 in 2017 Uren coördinatoren
Tell it bij verblijfsrecreatie	Bij omliggende verblijfsrecreatie, steden (herkomstgebieden) aandacht besteden aan gebiedspromotie.	Q2/2017	Toeristisch Platform+	€ 1.000 in 2017 Uren coördinatoren
Veluwezoom evenementen	Evenementen organiseren die passend zijn bij profiel gebied (sportieve evenementen, fête de la nature/roots in the woods, erfgoedfairs etcetera)	2017 e.v.	Evenementenorganisaties (1)	Uren coördinatoren
...				
OPGAVE: Gastheerschap versterken				
Veluwezoom APP	Ontwikkelen van een app voor de Veluwezoom.	2017	Toeristisch Platform+ (1) RBT KAN/Visit Veluwe	eenmalig ontwikkelkosten € 5.000 (vervolgens structureel € 5.000/jaar) uren coördinatoren
Veluwezoom ambassadeurs	Uitwerken en uitvoeren van een plan om Veluwezoomambassadeurs te werven en 'op te leiden' (inwoners)	Q4/2016	Toeristisch Platform+	€ 2.000 jaarlijks Uren coördinatoren
Veluwezoompas	Een kortingspas voor Veluwezoomambassadeurs	Q1/2017	Toeristisch Platform+	€ 1.000 jaarlijks Uren coördinatoren

Project / activiteit	Concreet betekent dit:	Planning (Q=kwartaal)	Wie (1=projecttrekker)	Indicatie kosten & dekking
Training gastheerschap	Opzet e-learning programma voor de Veluwezoom, excursies, lezingen etc. (medewerkers)	Q4/2016	Toeristisch Platform+ (1) Gemeente Rheden	€ 8.000 Uren coördinatoren
Versterken samenwerking	Elkaar beter leren kennen en daardoor samenwerken en doorverwijzen versterken. Bijv thema-avonden, ondernemerscafés, excursies met elkaar naar elkaar. (ondernemers)	2017 e.v.	Toeristisch Platform+	€ 2.000
Vooraf verleiden	Voorgaand een bezoek, de gast wijzen op mogelijkheden/ bijzonderheden in het gebied	Q3/2016 e.v.	Toeristische ondernemers en organisaties	Uren coördinatoren
Delen via sociale media	Beelden, verhalen en filmpjes delen via sociale media. Opdracht geven/vragen aan bezoekers om foto's en filmpjes te maken en te delen.	Q3/2016 e.v.	Toeristisch Platform+ RBT KAN/Visit Veluwe	Uren coördinatoren
Emailnieuwsbrief	Een database van emailadressen opgebouwen & 1x kwartaal een emailnieuwsbrief verzenden.	Q3/2016 e.v.	Toeristisch Platform+	Uren coördinatoren
Review vragen	Ondernemers/organisaties vragen aan hun gasten/bezoekers om een te review geven op een online platform of gastenboek. Evt kan een kortingsactie bedacht worden tbv herhaalbezoek.	Q3/2016 e.v.	Toeristische ondernemers en organisaties	Uren coördinatoren
Entrees naar het gebied	Uitwerken van het idee om bezoekers te verwelkomen bij binnenkomst gebied (bijv Velperbroek en station Dieren)	2018	Toeristisch Platform+	Uren coördinatoren
Eenduidige bewegwijzering	Bewegwijzering en informatiepanelen op orde	2017	Gemeente	PM
Dorpsplattegronden	Verkennen of dorpsplattegronden bij entree bebouwde kom ingezet kunnen worden tbv welkom bezoekers en informatie over gebied (aansluiting bij toeristische infoborden in kernen)	2017 e.v.	Gemeente	PM

Project / activiteit	Concreet betekent dit:	Planning (Q=kwartaal)	Wie (1=projecttrekker)	Indicatie kosten & dekking
Actualisatie fietsknooppuntensysteem Veluwe	Nieuwe fietsroutes opnemen in het Veluwe fietsknooppuntensysteem en actualiseren routes en bebording	2016- Q2/2017	Gemeente	€ 18.000 in 2017 (€ 8.000 jaarlijks, dekking gemeente)
Actualisatie fietsknooppuntensysteem regio Arnhem Nijmegen	Nieuwe fietsroutes opnemen in het fietsknooppuntensysteem en actualiseren routes en bebording	2018	RBT KAN/Visit Veluwe	PM
Ontwikkeling wandelnknooppuntensysteem	Binnen de gebiedsopgaven van de Veluwe worden de mogelijkheden van een wandelnknooppuntensysteem onderzocht.	2017 e.v.	Gemeente	PM
Ruiterknooppuntensysteem	Om de ruitersport te bedienen en meer mogelijkheden te bieden is een ruiterknooppuntensysteem wenselijk met opstappunten en verblijfpunten. (Gebiedsopgaven Veluwe)	PM	Gemeente	PM
Professionele en vindbare VVV en VVV-agentschappen	Professionalisering m.b.v. het e- learningprogramma. Verruiming openingstijden. Inzet op een VVV-punt bij station Dieren en in centrum Velp.	2017 e.v.	RBT KAN/Visit Veluwe	Regulier budget
Goede toeristische kaart	Wensen uit masterplan verwerken in heruitgave van gemeentelijke toeristische kaart.	Q4/2016	gemeente	PM Dekking uit verkoop
Fietsverhuur bij de stations	Onderzoeken mogelijkheden voor uitbreiding fietsverhuur bij stations. Alert zijn op initiatieven ondernemers en NS.	2017 e.v.	Toeristisch Platform+	Uren coördinatoren
Communicatie van evenementen	Evenementen communiceren in het gebied, bijvoorbeeld een 'uitladder', evenementenborden, op placemats.	2017	Toeristisch Platform+	€ 2.000 Uren coördinatoren
...				

Project / activiteit	Concreet betekent dit:	Planning (Q=kwartaal)	Wie (1=projecttrekker)	Indicatie kosten & dekking
OPGAVE: betere spreiding; fysiek en in tijd				
Afstemmen agenda	Door de activiteiten die georganiseerd worden beter af te stemmen, kom je tot een betere spreiding.	2017 e.v.	Toeristisch Platform+	Uren coördinatoren
Promotie activiteiten	De activiteiten (waaronder evenementen) buiten het hoogseizoen, door de week, en buiten de drukste locaties nadrukkelijker te communiceren in schrift en beeld.	2017 e.v.	Toeristisch Platform+	Uren coördinatoren
Samenwerking aanbod versterken	Door samenwerking in het gebied van activiteiten en accommodaties/horeca ontstaat een groter geheel, waardoor bezoekers langer verblijven. Arrangementen ontwikkelen, meerdaagse evenementen.	2016 e.v.	Ondernemers (1) Organisatoren van activiteiten (1) Toeristisch Platform+	Uren coördinatoren
Samenwerking per sector versterken	Per sector samenwerking opstarten of continueren (landgoederen, B&B's).	2017 e.v.	Toeristisch Platform+	Regulier budget
Project spreiding autobezoekers	Resultaten van onderzoek NM gezamenlijk vertalen in gebiedsmaatregelen irt gewenste spreiding bezoekers.	2017	Toeristisch Platform+ PM	PM
Evenementenbeleid	Input leveren voor de kaders van het evenementenbeleid van gemeente Rheden.	2016	Gemeente Rheden	Regulier budget
Slechtweervoorzieningen	Ruimte geven voor ondernemers die slechtweervoorzieningen willen realiseren (vergunningverlening, APV, planologisch).	continu	Gemeente Rheden	-
Omleidingen, afsluitingen	- Aandacht voor (communicatie over) wegafsluitingen bij sneeuw en ijzel. - Voorzieningen treffen tav de bereikbaarheid tijdens de werkzaamheden aan de traverse in Dieren.	continu	Gemeente Rheden	Regulier budget
...				

Project / activiteit	Concreet betekent dit:	Planning (Q=kwartaal)	Wie (1=projecttrekker)	Indicatie kosten & dekking
OPGAVE: Organisatie en uitvoeringskracht				
Opzetten Toeristisch Platform+	Uitwerken organisatiestructuur, verbinden van partners hieraan	Q3/2016	Gemeente Rheden	Regulier budget
Financiering	Uitwerken van financiële dekking uitvoeringsagenda	Q3/2016	Gemeente Rheden Toeristisch Platform+	Regulier budget
Toeristisch Platform+	Functioneren van TP+, waaronder vergaderkosten en bestuursvergoeding (max € 1500/per jaar/per persoon)		Toeristisch Platform+	€ 5.000 per jaar
Toeristisch coördinator(en)	Profiel bepalen, type dienstverband bepalen, aantrekken van coördinatoren	Q3/Q4/2016	Gemeente Rheden (1) Toeristisch Platform+	Regulier budget
Toeristisch coördinator(en)	Uitvoeren van de Uitvoeringsagenda	Q1/2017 - Q4/2020	Toeristisch Platform+	€ 40.000 per jaar
Onderwijs	Via Triple Helix onderwijs betrekken bij Uitvoeringsagenda waar nodig.	Q2/2017	Toeristisch Platform+	PM
...				
OPGAVE: Ruimte voor innovaties				
Volgen trainingen, workshops	Deelname door ondernemers aan programma's en workshops van RBT KAN zoals onlinemarketing, dutse gast, vloggen etc.	2016 e.v.	ondernemers	Regulier budget
Gebruik diensten brancheorganisaties	Bijvoorbeeld sessies aan de hand van leefstijlen, deelname aan excursies naar collega-bedrijven etc.	2016 e.v.	ondernemers	Regulier budget
Ruimte innovaties in bestemmingsplan	Ruimte voor ondernemerschap inbrengen in traject bestemmingsplan buitengebied.	2017	gemeente	Regulier budget
Korte lijnen ondernemers en overheid	Instandhouden korte lijnen tussen ondernemers/initiatiefnemers en ambtelijke organisatie, door o.a. rol bedrijvencontactfunctionaris en beleidsmedewerker recreatie en toerisme.	continu	Gemeente (1) ondernemers	Regulier budget

Project / activiteit	Concreet betekent dit:	Planning (Q=kwartaal)	Wie (1=projecttrekker)	Indicatie kosten & dekking
Green key	Oriënteren op de animo voor Greenkey. Bedrijven met een Greenkey keurmerk kunnen zich profileren als duurzaam en milieubewuste ondernemingen. (ook onderdeel van Gebiedsopgaven Veluwe)	2017	Gemeente Rheden (1) recreatieondernemers	(€ 5.000 dekking klimaatbeleid gemeente Rheden)
...				
OPGAVE: Kwaliteit gebied versterken				
Inbreng belang recreatie en toerisme in ruimtelijke projecten	Ideeën voor versterking recreatie-toerisme inbrengen in lopende en nieuwe ruimtelijke trajecten, zoals Traverse Dieren, Soerense Poort en Havikerpoort (verbindingen met IJssel), structuurvisie Velp, structuurvisie Landelijk Gebied.	Continu	Gemeente ondernemers	Regulier budget
Kwaliteitsslag verblijfplekken	Inventariseren of de verblijfplekken nog voldoen aan kwaliteitseisen en of ze op de juiste plek staan.	Q4/2017	Gemeente (1) Toeristisch Platform+ Belangenverenigingen	Regulier budget
Verblijfplekken creëren	Aankleding dorpscentra bijvoorbeeld door bloemen en bankjes.	2017	Ik buurt mee! (1) Ondernemersverenigingen Belangenverenigingen Gemeente	PM
Kwaliteit fiets- en wandelpaden	Inventariseren kwaliteit fiets- en wandelpaden en aansluiting hiervan op andere gemeenten (Gebiedsopgaven Veluwe)	Q4/2017	Gemeente (1) Burgemeenten	PM
Locaties met potentie ontwikkelen	Alert zijn op initiatiefnemers voor deze locaties en daar dan snel op inspelen.	continu	Gemeente	Regulier budget
...				

BIJLAGE 1 Processtappen Masterplan

Beleidsplan college van B&W (voorjaar 2014)

In het beleidsakkoord 'Samen in Rheden' en het beleidsplan 2014-2018 'Rheden is van ons allen' van het college van B&W wordt de toeristische sector als een belangrijke pijler van de Rhedense economie gezien. De raad heeft structureel een extra impuls van € 100.000 per jaar beschikbaar gesteld.

Ondernemersavond (mei 2014)

In de startfase van het opstellen van een beleidsnota recreatie en toerisme zijn de ondernemers in het recreatief-toeristisch bedrijfsleven uitgenodigd voor een brainstorm. Dit resulteerde in een aantal ideeën en wensen. Deze input is meegenomen in dit masterplan.

Consulerende startnotitie (maart 2015)

De raad is voorgesteld voor een procesaanpak te kiezen om een masterplan recreatie & toerisme op te stellen. Dit betekent dat er een hoge mate van interactiviteit en samenwerking met ondernemers en organisaties in het toerisme. Een gemeentelijke procesmanager is aangesteld om dit proces samen met de beleidsmedewerker recreatie en toerisme in goede banen te leiden.

Inventarisatie gemeentelijke beleidsmedewerkers (augustus 2015)

De gemeentelijke beleidsmedewerkers hebben vanuit hun beleidsveld (natuur, verkeer, erfgoed, economie, duurzaamheid, projecten etc) kennis van het gebied input geleverd t.a.v. recreatie en toerisme.

Aantrekken extra capaciteit (oktober-november 2015)

In deze periode is er iemand aangetrokken om de procesmanager inhoudelijk te ondersteunen. De rol van de gemeentelijke beleidsmedewerker is hiermee gewijzigd naar een adviesrol, gelijk aan de overige betrokkenen in het proces.

Inventarisatie en interviews (december 2015-februari 2016)

Er zijn circa 15 gesprekken geweest met diverse ondernemers en organisaties in het recreatief-toeristische veld, waaronder Koninklijke horeca Nederland, Recron, camping, attractie, detailhandel, horeca, evenementenorganisatie, natuurbeheerder, landgoedbeheerder, RBT KAN en cultuurorganisatie RIQQ. Ook

binnen de gemeentelijke organisatie is overlegd met beleidsmedewerkers natuur, erfgoed, economie, verkeer en duurzaamheid.

Klankbordgroep (maart 2016)

De resultaten uit de inventarisatie en interviews zijn besproken met een afvaardiging van de geïnterviewden. Gezamenlijk zijn de vier hoofdpogingen voor toerisme in gemeente Rheden vastgesteld. Iedereen heeft kunnen reageren op het concept-masterplan. Over het algemeen werd herkend wat beschreven staat, ook zijn er aanvullingen gegeven.

De vier hoofdpogingen zijn:

1. Profileren van het gebied. Het gaat om het online en offline uitstralen van één sterk merk; de Veluwezoom. Het merk moet, naast het natuurgebied, sterker worden geladen met de landgoederen, de IJssel en de dorpen.
2. Gastheerschap. Doel is dat de bezoeker goed geïnformeerd is, een gastvrij verblijf ervaart en graag terugkomt.
3. Spreiding van bezoeker in tijd en ruimte. Er zijn genoeg bezoekers, wel is de druk in bepaalde gebieden op bepaalde tijdstippen te hoog. Doel is om bezoekers beter te verspreiden door het gebied en bezoek door het jaar heen te stimuleren. Ook de verbinding tussen het bosgebied en de dorpen en de IJssel kan versterkt worden.
4. Organisatie en uitvoeringskracht. Er zijn veel ideeën en projecten, wat mist is tijd om alle zaken uit te voeren en continue aandacht te besteden aan promotie. De behoefte aan uitvoeringskracht is groot. De vraag hoe je dit organiseert en financiert is aan de orde in deze werkgroep.

Werkgroepen (april 2016)

De vier hoofdpogingen worden uitgewerkt in werkgroepen. De eerder betrokken personen zijn hiervoor uitgenodigd, aangevuld met personen die zich bij de bijeenkomst in mei 2014 hadden opgegeven. Ook wordt een begin gemaakt met de vulling van de uitvoeringsagenda. In de werkgroepen zijn de te doorlopen processtappen bepaald.

Deelnemers aan de werkgroepen zijn:

1. Profileren van het gebied: RBT KAN, Toeristisch Platform, Recron, ondernemer, gemeente.

2. Gastheerschap. Terreinbeheerder, Toeristisch Platform, ondernemers Dieren, horeca, bewoner, landgoed, gemeente.

3. Spreiding van bezoeker in tijd en ruimte. Terreinbeheerder, Toeristisch Platform, detailhandel Velp, evenementenorganisator, RIQQ, ondernemers Dieren, gemeente.

4. Organisatie en uitvoeringskracht. Toeristisch Platform, Saxion, DELS, evenementenorganisatie, gemeente.

Consultatie (6 juni 2016)

Op maandagavond 6 juni is voor een grote groep belanghebbenden een presentatie gegeven over het concept-Masterplan recreatie & toerisme. Er waren circa 50 mensen aanwezig waaronder recreatieondernemers, ondernemers uit de kernen, belangenverenigingen, natuurbestuurder, onderwijs en raadsleden.

Over het algemeen werden de geformuleerde opgaven in het Masterplan herkend en werd positief gereageerd op de voorgestelde aanpak. Ook werden er ideeën en projecten aangereikt. De inbreng van de aanwezigen staat in bijlage 2.

Concept-Masterplan recreatie & toerisme Veluwezoom online

Het concept-Masterplan recreatie & toerisme was online beschikbaar waarbij de mogelijkheid werd geboden een reactie te geven. Het Masterplan is circa 30x gedownload, er is één schriftelijke reactie binnengekomen.

College B&W gemeente Rheden

Op 19 juli 2016 is het Masterplan recreatie & toerisme Veluwezoom besproken in het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Rheden. Het college is trots op het gezamenlijk bereikte resultaat, wil voortvarend met de uitvoering aan de slag en nodigt de toeristische partners daarbij uit om dit gezamenlijk op te pakken.

Gemeenteraad Rheden

Op 27 september 2016 heeft de gemeenteraad zich unaniem geschaard achter het Masterplan recreatie & toerisme Veluwezoom.

Nog te doorlopen stappen:

- Intentieovereenkomst partners uitvoeringsagenda toerisme, najaar 2016
- Startbijeenkomst uitvoering najaar 2016.

BIJLAGE 2 Inbreng consultatie 6 juni 2016

Op maandag 6 juni 2016 zijn de partners in toerisme uitgenodigd om te spreken over het concept- Masterplan recreatie & toerisme Veluwezoom. Na de presentatie van het concept-Masterplan recreatie & toerisme werden alle aanwezigen gevraagd hun inbreng te leveren door per opgave een reactie te geven op de volgende vragen: Herkent u deze opgave? Voert u projecten uit die bijdragen aan deze opgave? Hoe ziet u uw eigen rol/rol van uw organisatie in deze opgave? Welke ideeën heeft u voor activiteiten/projecten binnen deze opgave?

Hieronder is de bijdrage van de aanwezigen weergegeven. Waar de mening breder gedeeld werd, is dit verwerkt in het Masterplan recreatie & toerisme.

Profilering Veluwezoom

- Prominentere plek voor de IJssel.
- We zouden graag De Steeg zoals het vroeger was meer terug willen zien. Veel prachtige hotels en toerisme. Kans: stimuleer hotelontwikkeling bij gebouw achter tankstation in De Steeg. Prachtige locatie. Plus aandacht Pont Arnhem – halte De Steeg – Dieren. (BG De Steeg)
- Meer beleving toevoegen bij betreden Veluwezoom. Mooie grote borden 'Veluwezoom' o.i.d. met daarbij aanvullende relevante gebiedsinformatie t.a.v. fietsen, wandelen, 'beleven'.
- Naam 'Veluwezoom' handhaven, maar wel een toeristische (zoals in filmpje) onderverdeling benoemen. (Vakantiewoning AanHetVeer)
- Ben Denekamp: centrum Dieren centraal stellen. Plan voor meer gezelligheid. Uitstraling naar omgeving.
- Maak er een 'park Veluwezoom' van of 'Natuurpark Veluwezoom'. Dit is sterker en meer tastbaar. (Chris van Zwam, Rhedens Dorpsbelang)
- Veluwezoom = breder dan gemeente Rheden: afstemming + samenwerking met andere gemeenten in de regio (Brummen, Arnhem). Dit mis ik in het plan.
- Veluwezoom breed inzetten samen met buurgemeenten. M'n buurman hier omschreef het heel mooi: we zijn de ideale tegenligger/tegenhang van de Hoge Veluwe. Onderschat de kwaliteit van je eigen gebied niet!
- Wat zijn de grenzen? Park Veluwezoom, prima suggestie. (Marijn Willemen & Ada Spaargare)

- Beperk de 'unieke ervaringen' tot de werkelijk unieke selling points waar je toeristen mee lokt. Wat onderscheidt de Veluwezoom echt, wat zijn de USP's van de Veluwezoom? (Paul Akkerman)
- Positiviteit uitstralen naar je gasten. Meer gezamenlijk logo o.i.d. waarmee het gebied makkelijker gepromoot kan worden.
- De sportieve toerist, (tent/fiets) kampeerder, lange afstand wandelaar. Routes van Lennep, John Jansen van Galen. Genieter natuur/groen, stilte, rust. Voor deze specifieke categorie overnachtingaccommodatie, B&B bijv. Camping in Velp gesloten. Geen tent/trekkerovernachting meer, beperkte actieradius. Verschraling? (St. Behoud Karakter Velp)
- Gezamenlijke film (drone) i.s.m. diverse partners = tegelijkertijd vorm van gastheerschap. Verbetering samenwerking bewegwijzering Natuurmonumenten & gemeente Rheden. Grappige film/ingesproken powerpointachtige presentatie met toelichting Veluwezoom incl. buitenlandse benaming. (Buitenplaats Beekhuizen)
- Sporenpad door dorp Dieren en gedeelte Veluwezoom is gerealiseerd door de Stichting. Goede routeaanduiding ook voor andere routes. (Stichting Dieren met Dieren)
- Uitdragen via de website. Horeca/toerisme/mond op mond. Evenementen-ballonfiësta-bankjesroute-straatgolf. (Edwin Bos, De Luchte)

Gastheerschap

- Vergroot de kennis van de winkeliers in de regio. Zij vervullen eenzelfde rol als frontoffice medewerkers bij verblijfsaccommodaties. (Ben Denekamp)
- Drukke dagen vraagbaken (mensen) bij bijv. pontje Lathum of station die ideeën geven & de weg wijzen. Deze persoonlijke touch zal worden gewaardeerd (Marijn Willemen & Ada Spaargare)
- Vrijwilligers 'verkleed' ala Marieke Soetebier op drukke punten inzetten om bezoekers te informeren. (Ina Hooghordel)
- Samenwerking Natuurmonumenten 'gastheerschap' natuur. Kennis verspreiden. (Buitenplaats Beekhuizen, Irene Stoevelaar)
- Horeca – dienstverlenend. Eten-drinken-slapen-feesten-genieten openstaan voor bezoekers (parkeren auto's). Camper stelplaats. (Edwin Bos, De Luchte)
- Extra impuls voor de uitstraling van de openbare ruimte.
- Eenduidige bewegwijzering voor alle toeristische bedrijven die dit wensen.
- Flitspaal in De Steeg verwijderen.
- Faciliteiten elektrische fietsen in dorpen. (Marijn Willemen & Ada Spaargare)

Spreiding

- Andere ingang nationaal park promoten. Verbetering parkeren, dan stoppen en verspreiden bezoekers zich. Meer allure voor entree. (Buitenplaats Beekhuizen)
- Voor ons als belangengemeenschap De Steeg is spreiding belangrijk. Voor ondernemers is het fijn als toeristen in De Steeg verblijven. Voor inwoners is parkeerdruk belangrijk. Bijdrage belangenvereniging: aandacht vragen voor goede aanleg P (soort transferium met bijv. fietsafspuitplaats voor MTB-ers) van parkeerplaats bij afrit A348. (BG De Steeg)
- Op dit moment tijdelijk parkeren op terrein van Herberg De Luchte. Meer aandacht hiervoor. Vanaf deze plek goede uitvlucht mogelijkheden. Edwin Bos wil zichzelf graag opwerpen als regioambassadeur Veluwezoom. (Edwin Bos, De Luchte)
- Duidelijk aan de toerist maken dat er meer in het gebied is. Informatie verstrekken d.m.v. website centrum Dieren. (Ben Denekamp)
- Fietsroutes vanaf Doesburg gaan via Hoflaan langs Harderwijkerweg ? Niets aan, gevaarlijk voor kleine kinderen! Waarom niet over Zutphensestraatweg – horecaplein Oud Zuid – Molenweg – Lindelaan over/langs Callunaplein. – vanaf het pontje 80% fietsers laat horecaplein Oud Zuid zien. (IJs-sol, ook in naam van B.V.D., snackbar Het Hoekje, Gino's, Tapperij, de overbuurvrouw)
- Wandel- en fietsroutes vanuit parkeerplaatsen met borden (routeborden), bijv. vanaf de parkeerplaats Nieuwland Dieren. Parkeerplaats Nieuwland benutten voor bezoek aan bos/horeca als een TOP (Toeristisch Overstap Punt)
- 'Witte fietsen' plan (zoals in Nationale Park de Hoge Veluwe) idee voor de Veluwezoom. Hierdoor parkeren mensen verder weg waardoor spreiding verbeterd. (Marijn Willemen & Ada Spaargare) In discussie: als knipoog naar de Giro: Roze fietsenplan
- Betere focus op compacte doelgroep biedt juist de mogelijkheid deze gericht te benaderen, ook buiten hoogtijdagen(tijden). (BKV)
- VRAAG: U heeft het in de notitie (en vanavond gezegd) over niet meer bezoekers maar juist spreiding daarvan. In paragraaf 4.1 van de concept-notitie staat dat het om meer bezoekers gaat (dat is inconsequent) en kan consequenties hebben (drukke, irritatie, file etc.). (Chris van Zwam, Rhedens Dorpsbelang) ANTWOORD: dit is een 'slip of the pen', het gaat niet om meer bezoekers, maar een betere spreiding in de ruimte en over de tijd.

Organisatie en Uitvoering

- Zorg voor een gedegen financieel onderbouwd coördinatorschap voor de verschillende projecten en presenteer vóór 1 november de lijst van projecten die financieel en organisatorisch zijn geprioriteerd. (Paul Akkerman)
- Ik mis een organisatie die het bedrijfsleven verenigt en die hun deel van de financiering kan borgen. De betrokken bedrijven dienen zich te committeren en niet 'vrijblijvend' te profiteren van de initiatiefnemers. De huidige wetgeving biedt mogelijkheden tot verplichte deelname. Maak daar ook hier gebruik van. (BKV)
- Is er zicht op inzet van andere gemeenten? Misschien een benchmark, Otterlo en Ermelo worden als best practices gezien. Is er zicht op wat andere gemeenten op de Veluwe aan T&R uitgeven, in termen van ambtelijke ondersteuning en uitvoeringsbudget (voor niets gaat de zon op!). Prioritering maken in uitvoeringsagenda. Mogelijkheden Euregio (incl. eventuele subsidie) nadrukkelijk meenemen.
- Pleidooi voor professionalisering Toeristisch Platform Veluwezoom. Laatste jaren gedragen door vrijwilligers maar nieuwe impuls is nodig, dit kan alleen dmv professionalisering (Peter Oversteegen)
- 2 coördinatoren die samen werken: 1 toerisme-specialisme 1 ondernemers, detailhandel e.d. Kruisbestuiving. (Ben Denekamp)
- Betrek KHN (Koninklijke Horeca Nederland) afdeling Rheden bij uitvoering/organisatie. (Edwin Bos)
- Ondersteunen/faciliteren
- Evenementen (ondersteuning). Camper stelplaatsen inrichten. Einde dags Veluwezoombuffet (en/of Veluwezoom start lunchbuffet). (Edwin Bos, De Luchte)
- Eigen rol: aanjager van. Organisaties moeten wel sturen op basis van verkregen info. (Buitenplaats Beekhuizen)
- Maak thema's en start daarmee nieuwe rondes. Betrek daarbij ook burgers! (Erik Spink, burger)

Briljante ideeën

- Foodtruckfestival bij IJssel. Camperstelplaats bij De Luchte. Verwijsbordjes (provinciale weg) (winkelcentrum – horeca). Fietsservicepunten in kaart (pomp/plak etc.). (Edwin Bos, De Luchte)
- ik mis in de conceptnotitie een heldere definitie van de doelgroep. Zo'n definitie is nodig om focus te krijgen in de promotieactiviteiten. In die context: niet richten op dagjestoeristen (loopt al prima), festivalpubliek, ... maar richten op: 1. Publiek dat de 'Landalls' een beetje beu is: gezinnen die wel eens wat anders willen. 2. Wandelaars. 3. Fietzers, etc. De publiciteit kun je dan gericht op die groepen afstemmen en ... afsturen ! (BKV)
- Bij accommodatie ook: vakantiewoning en vakantiehuis vermelden. (Vakantiewoning AanHetVeer)
- Bij bouwwerken Traverse Dieren wanden/muren van gebouwen/tunnel opfleuren met dierenfiguren en natuurlijke uitstraling. Dieren voor Dieren wil kunstvormen in de vorm van Dieren plaatsen, herkenbaarheid voor de Veluwezoom creëren
- Inzichtelijk maken waar toeristenbelasting naartoe gaat, afschaffen wordt ook voor gepleit.
- Toeristenbelasting afschaffen! (of het geld ook direct stoppen/gebruiken voor toeristische doeleinden).
- Aanhaken bij het ZOOM-muziekfestival, als trekker landelijk in picture via Radio4 o.a. (vgl. Giro-effect), Uitvoering concert in bosvijver Velp met sfeerlichten etc. Segment 'rustiger'recreatie/overnachting. Profileren gebied, koppelen met sfeervolle overnachting. Is dit segment in de gemeente voldoende aanwezig? (BKV)
- bij de voorbereidingen voor de nieuwe structuurvisie merkte ik dat het voormalige hotel Velperbroek een flex-rooms-gelegenheid is geworden voor buitenlandse, tijdelijke, werknemers. We hebben dus nu in Velp geen 'normaal' hotel meer. In Duiven (langs de snelweg) is een mooie Van der Valk gekomen. M.i. moeten wij aan dit concern voorstellen om ook in Velp (aan de snelweg) een behoorlijke Van der Valk te vestigen. Dit zou een enorme stimulans voor het toerisme en voor zakelijke gasten zijn, terwijl het uiteraard ook de werkgelegenheid stimuleert. (BKV)
- In de grote steden heb je de Gilde organisatie. Een orde van vrijwilligers die veel kennis bezit en dat graag uitdraagt. Is het een idee zo'n organisatie hier op te zetten? (Mick Stomp, DELS)
- Toerisme en detailhandel: twee vliegen in één klap. Stimuleren van detailhandel in het dorp Rheden door toerisme. Inzet: meer verblijfstoerisme (vooral camping/bungalows). Waar: in het gebied ten zuidwesten van het bezoekerscentrum Natuurmonumenten en ten noorden van de dorpenroute. Waarom: verblijfstoerisme (camping/bungalow) doet dagelijkse boodschappen in nabije dorp (dit geldt voor hotelgasten in mindere mate). Marketing richten op meerdaags verblijf op de Veluwezoom. (Ad van Loon, Read Shop)
- Over kaart/plattegrond: op kaart toevoegen: longboarden op Snippendaalseweg. (Is er ook een makkelijker opvouwbare versie). Politiek idee: Giro beter zichtbaar (Marijn Willemen & Ada Spaargare)
- Wordt de mening van de bezoeker meegenomen in het Masterplan en kunnen zij ergens hun feedback kwijt, is er een mogelijkheid om het plan te toetsen bij de eindgebruiker (de bezoeker)?
- Rodelbaan/sleebaan herstellen. (Marijn Willemen & Ada Spaargare)

BIJLAGE 3 Bronnen

Gesprekken en deelnemers werksessies:

- KHN, Jan Willem van Straten (regiomanager) & Maurice Vloed (Theothorne, vz KHN afd Rheden)
- Regio Arnhem Nijmegen / Visit Veluwe, Jurriaan de Mol, Rick van Zadelhoff
- Recron, Ivo Gelsing
- Vereniging Natuurmonumenten, Jeroen de Koe, José Lamain
- Walter Jansen, eigenaar boekhandel Jansen & de Feijter, Velp-Arnhem
- Sportieve evenementen Peter Oversteegen/Toeristisch platform Veluwezoom, Peter Oversteegen
- Kasteel Middachten, Age Fennema, Annegeer van Kerkhof
- Camping de Jutberg, Marijke Buter
- Villa Veertien, Joost Smeltink
- Joep Cretier, Hof te Dieren
- Polysport, Patrick Peters
- Spelerij/Uitvinderij, Dienke Geurtz
- Stichting Posbankloop Velp, Cees Ursem
- RIQQ, Koen van der Mark
- Saxion, Bert Janssen
- VVV Rheden, Marjolein Oversteegen
- Geldersch Landschap en Kasteelen, Kitty Cloo
- Hotel de Roskam, Miranda Bouwmeester
- DELS, Ben Denekamp
- Bewoner, Erik Spaink
- Gemeente Rheden: wethouder Nicole Olland, Ingrid Kerkhoff (toerisme), Wilma Wijers (toerisme), Henk Hoogeveen en Marjolein Sanderma (erfgoed), Nienke Moll (landschap), Rachid Haouli (economie), Monique van Merrebach (duurzaamheid), Hans Mennings (evenementenbeleid).

Documenten:

- TROP evaluatie 2008-2012, december 2013
- Consulterende startnotitie Masterplan recreatie en toerisme, 2015
- Weerslag ondernemersavond, 22 mei 2014
- Weerslag inspiratiemiddag collega's, augustus 2015
- Aanzet beleidsnota Toerisme en Recreatie 2015-2019, afd Ruimte, regie, 2015
- Economische betekenis toerisme en recreatie gemeente Rheden 2014, ZKA i.o.v. Gemeente Rheden, augustus 2015
- Toeristisch-recreatieve monitor Regio Arnhem Nijmegen 2014, ZKA i.o.v. Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem Nijmegen, juni 2015
- De Veluwezoom: Parels rijgen in de regio, scriptiesamenvattingen, Saxion, 2009
- Diverse websites, documentatie regio Arnhem Nijmegen / Visit Veluwe

COLOFON

Het Masterplan recreatie & toerisme Veluwezoom is opgesteld met inbreng van vele partners in het toeristisch speelveld (zie bijlage 3). Het proces werd geleid door Martin Kloppenburg, het document is samengesteld door Sylvie Uenk.

De beelden in dit document zijn ingezonden door deelnemers aan de fotowedstrijd #MooiRheden. Waarvoor hartelijk dank aan:

- Posbank: S. Grefte
- Biljoen in de winter: M. Muns
- Koepel de Kaap: Ben Fenig
- IJssel: R. van Gelder
- Paarden: G. Bijzitter
- Beuken: S. Grefte
- Mountainbiker: M. de Jongh
- Priesnitz: P. Bijsterveld
- Schotse Hooglander: E. Donders